ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1879

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 5.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ. .....

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1879

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

Ἀριθ. 173 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕβδομος | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐκτὸς ἀλλοδαπῆ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἑρμοῦ, 6. | 22 Ἀπριλίου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΖΑΚΑΛΟΦ

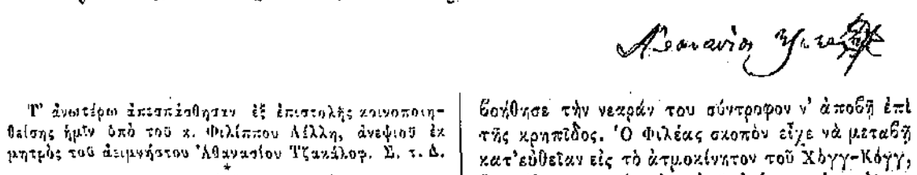

Τ' ἀνωτέρω ἀπεσπάσθησαν ἐξ ἐπιστολῆς κοινοποιηθείσης ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Φιλίππου Λέλλη, ἀνεψιοῦ ἐκ μητρὸς τοῦ ἀειμνήστου Ἀθανασίου Τζακάλοφ. Σ. τ. Δ.

***

Τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φιλικῶν συνέστησαν ἐν Ὀδησσῷ, τῷ 1814, οἱ ἀοίδιμοι Σκουφᾶς, Τζακάλοφ καὶ Ξάνθος. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἐτῶν ἕξ, ἤτοι ἐν ἀρχῇ τοῦ 1820, ἐν αὐταῖς ταῖς παραμοναῖς τῆς ἐκρήξεως, οἱ κινοῦντες τὴν Ἑταιρίαν, καὶ τοι συμποσωθέντες εἰς ὀκτώ, οὐδένα ἔτι εἶχον συμπαραλάβει μέτοχον τῆς ὑπερτάτης αὐτῶν ἐνεργείας ἐπιφανῆ τοῦ ἔθνους ἄνδρα· διότι, ἀποθανόντος ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ Σκουφᾶ, ἦσαν οἱ κινοῦντες, παρεκτὸς τῶν δύο ἄλλων ἀρχικῶν ἱδρυτῶν, ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς, ὁ Παναγιώτης Α. Ἀναγνωστόπουλος, ὁ Παναγιώτης Σέκερης, ὁ Νικόλαος Ν. Πατσιμάδης, ὁ Γεώργιος Λεβέντης καὶ ὁ Α. Κομιζόπουλος. Ἀργότερον ἡ Ἑταιρία ἐξέτεινε τοὺς πλοκάμους αὐτῆς καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν ἀπὸ τῶν παριστρίων ἡγεμονιῶν μέχρι τῆς Μάνης καὶ ἀπὸ τῶν Ἰονίων νήσων μέχρι τῶν παραλίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας· ἐσύστησεν ἀπανταχοῦ ἐφορείας καὶ περιέλαβε συνεργοὺς τοὺς ἐγκριτωτάτους τοῦ ἔθνους ἄνδρας, τὸν πατριάρχην Γρηγόριον, τοὺς Ὑψηλάντας, τὸν Α. Μαυροκορδάτον, τὸν Π. Μαυρομιχάλην καὶ τὸν Μιχαὴλ Σοῦτσον.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 237.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ὅπου ὁ χρηματοφόρος σάκκος γίνεται πάλιν ἐλαφρότερος κατὰ χιλιάδας τινὰς λιρῶν.

Ἡ ἁμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν ἐν τῷ σταθμῷ, κατέβη δὲ πρῶτος ὁ Πονηρίδης τῆς ἁμάξης, καὶ κατόπιν αὐτοῦ ὁ κ. Φόγ, ὅστις καὶ ἐβοήθησε τὴν νεαράν του σύντροφον ν' ἀποβῇ ἐπὶ τῆς κρηπῖδος. Ὁ Φιλέας σκοπὸν εἶχε νὰ μεταβῇ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ὅπως ἐγκαταστήσῃ ἐν αὐτῷ ἀνέτως τὴν κ. Ἀουδά, ἣν δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ μόνην ἐνόσῳ εὑρίσκετο ἐπὶ χώρας κινδυνώδους δι' αὐτήν.

Καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ὁ κ. Φόγ ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σταθμοῦ, ἀστυνομικός τις κλητὴρ ἐπλησίασεν εἰς αὐτὸν καὶ τῷ εἶπεν:

— Εἶσθε ὁ κύριος Φιλέας Φόγ;

— Μάλιστα.

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ὑπηρέτης σας; προσέθηκεν ὁ κλητήρ, δεικνύων τὸν Πονηρίδην.

— Μάλιστα.

— Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ ἀκολουθήσετε καὶ οἱ δύο.

Ὁ κ. Φὸγ οὐδεμίαν ὅπως δήποτε ἐξέφρασεν ἀπορίαν. Ὁ κλητὴρ ἐκεῖνος ἦν ἀντιπρόσωπος τοῦ νόμου, εἰς πάντα δὲ ἄγγλον ὁ νόμος εἶνε ἱερός. Ὁ Πονηρίδης ὅμως, γαλλικὰς ἔχων τὰς ἕξεις, ἠθέλησε νὰ συζητήσῃ, ἀλλ' ὁ κλητὴρ ἤγγισεν αὐτὸν διὰ τοῦ ῥαβδίου του, καὶ ὁ Φιλέας Φὸγ τῷ ἔνευσε νὰ ἀκολουθήσῃ.

— Δύναται νὰ μᾶς συνοδεύσῃ καὶ ἡ κυρία; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος.

Ὡδήγησε δὲ οὗτος τὸν κ. Φόγ, τὴν κ. Ἀουδὰ καὶ τὸν Πονηρίδην εἰς εἶδός τι ἁμαξίου τετρατρόχου, δύο ἔχοντος ἵππους, καὶ τὸ ἁμάξιον ἀνεχώρησεν ἀμέσως. Οὐδεὶς δ' ἐπρόφερε λέξιν καθ'

ὅλον τὸν δρόμον, διαρκέσαντα περὶ τὰ εἴκοσι λεπτά.

Ἡ ἁμαξα διῆλθε κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς «μαύρης πόλεως», ἧς αἱ στεναὶ ὁδοὶ ἐφράσσοντο ἑκατέρωθεν διὰ πενιχρῶν παραπηγμάτων, ἐν οἷς ἐβρύαζε παντοδαπός, ῥυπαρὸς καὶ ῥακένδυτος ὄχλος· εἶτα δὲ διέλασε τὴν εὐρωπαϊκὴν πόλιν, ἣν ἐφαίδρυνον οἰκίαι κεραμίνοι, ἐσκίαζον κοκοφοίνικες καὶ διέσχιζον πλοῖων ἱστοί, διέτρεχον δὲ ἤδη, παρὰ τὸ πρωϊνὸν τῆς ὥρας, κομψοὶ ἱππεῖς καὶ μεγαλοπρεπῆ ὀχήματα.

Τὸ ἁμάξιον ἔστη ἐνώπιον ἁπλῆς ἐξωθεν οἰκοδομῆς, ἥτις ὅμως ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἐχρησίμευεν εἰς οἴκησιν. Ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ κατεβίβασε τοὺς δεσμώτας—διότι οὕτως ἀληθῶς ἠδύναντο νὰ ὀνομασθῶσι—καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς δωμάτιον ἔχον κιγκλιδωτὰς θυρίδας, λέγων:

— Εἰς τὰς ὀκτώμισυ θὰ ἐμφανισθῆτε εἰς τὸν δικαστὴν Ὀβαδιά.

Εἶτα δὲ ἀπεχώρησε καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν.

— Τί νὰ γείνῃ! μᾶς ἔπιασαν! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, καταπίπτων ἐπί τινος ἕδρας.

Ἡ κυρία Ἀουδά, ἀποτεινομένη τότε πρὸς τὸν κ. Φόγ, τῷ εἶπε διὰ φωνῆς ἧς μάτην προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησιν:

— Πρέπει νὰ μὲ ἀφήσετε, κύριε. Καταδιώκεσθε χάριν ἐμοῦ . . . διότι μ' ἐσώσατε.

Ὁ Φιλέας Φὸγ ἠρκέσθη ἀπαντήσας ὅτι αὐτὸ ἦτο ἀδύνατον. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι ἡ καταδίωξις ἐγίνετο ἕνεκα τῆς ἁρπαγῆς. Τίνες ἤθελον τολμήσει νὰ παραστῶσιν ὡς μηνυταί; Βεβαίως ὑπῆρχε λάθος. Προσέθηκε δὲ ὁ κ. Φόγ, ὅτι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν ἤθελεν ἐγκαταλείψει τὴν κ. Ἀουδά, ἀλλ' ἤθελε τὴν ὁδηγήσει εἰς Χὸγγ-Κόγγ.

— Ἀλλὰ τὸ ἀτμοκίνητον ἀναχωρεῖ τὴν μεσημβρίαν! παρετήρησεν ὁ Πονηρίδης.

— Πρὸ μεσημβρίας θὰ ἔχωμεν ἐπιβιβασθῆ, ἀπήντησεν ἁπλῶς ὁ ἀπαθὴς εὐπατρίδης.

Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη ἐγένετο τοσοῦτον ἁπλῆ καὶ καθαρά, ὥστε ὁ Πονηρίδης διελογίσθη:

— Ὦ, βεβαίως πρὸ μεσημβρίας θὰ ἔχωμεν ἐπιβιβασθῆ.

Ἐν τούτοις οὐδεμίαν εἶχε βεβαιότητα.

Τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἤνοιξεν ἡ θύρα τοῦ δωματίου, καὶ ἐπανελθὼν ὁ κλητὴρ εἰσήγαγε τοὺς ὑποδίκους εἰς τὴν πλησίον αἴθουσαν, ἥτις ἦτο αἴθουσα συνεδριάσεων, πλήρης ἤδη εὐρωπαίων καὶ ἰθαγενῶν.

Ὁ κ. Φόγ, ἡ κ. Ἀουδὰ καὶ ὁ Πονηρίδης ἐκάθισαν ἐπί τινος σκάμνου, ἀπέναντι τῶν ἑδρῶν τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ γραμματέως του, οἵτινες εἰσῆλθον μετ' ὀλίγον. Ὁ δικαστὴς Ὀβαδιὰ ἦτο θραχὺς καὶ ὀλοστρόγγυλος ἄνθρωπος, λαβὼν δὲ φενάκην, ἀνηρτημένην εἰς τὸν τοῖχον, ἐφόρεσεν αὐτὴν ταχέως καὶ εἶπεν:

— Ἡ πρώτη δίκη!

Ἀλλὰ φέρων συγχρόνως τὴν χεῖρά του πρὸς τὴν κεφαλήν,

— Ὦ! ἀνέκραξε, δὲν εἶνε ἡ ἰδική μου φενάκη!

— Πραγματικῶς, ἀπήντησεν ὁ γραμματεύς· εἶνε ἡ ἰδική μου, κύριε Ὀβαδιά.

— Ἀγαπητέ μου κύριε Ὀὔστερπούφ, πῶς θέλεις νὰ ἐκδώσῃ εἰς δικαστὴς καλὴν ἀπόφασιν, ὅταν φορῇ φενάκην γραμματέως;

Αἱ φενάκαι ἀντηλλάγησαν, καθ' ὅλας δὲ ταύτας τὰς προπαρασκευὰς ὁ Πονηρίδης ἔβραζεν ἐξ ἀνυπομονησίας, διότι τῷ ἐφαίνετο ὅτι ὁ ὡροδείκτης τοῦ μεγάλου ὡρολογίου τοῦ δικαστηρίου ἐβάδιζε μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος.

— Ἡ πρώτη δίκη! ἐπανέλαβε τότε ὁ δικαστὴς Ὀβαδιά.

— Φιλέας Φόγ! ἐξεφώνησεν ὁ γραμματεὺς Ὀὔστερπούφ.

— Παρών, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Πονηρίδης!

— Παρών! ἀπήντησεν οὗτος.

— Πολὺ καλά! εἶπεν ὁ δικαστής. Πρὸ δύο ἡμερῶν, κατηγορούμεναι, σᾶς παραμονεύουν εἰς ὅλας τὰς ἁμαξοστοιχίας τῆς Βομβάης.

— Πλὴν διατί κατηγορούμεθα; ἀνέκραξεν ἀνυπομόνως ὁ Πονηρίδης.

— Τώρα θὰ τὸ μάθετε, ἀπήντησεν ὁ δικαστής.

— Κύριε, εἶπε τότε ὁ κ. Φόγ, εἶμαι πολίτης ἄγγλος, καὶ ἔχω δικαίωμα . . .

— Σᾶς ἐφέρθη κανεὶς ἄσχημα; ἠρώτησεν ὁ κ. Ὀβαδιά.

— Διόλου.

— Πολὺ καλά! Νὰ εἰσαχθῶσιν οἱ μηνυταί.

Ἐπὶ τῇ διαταγῇ ταύτῃ θύρα τις ἠνεώχθη καὶ τρεῖς ἱερεῖς ἰνδοὶ εἰσήχθησαν ὑπὸ τοῦ κλητῆρος.

— Λαμπρά! ἐψιθύρισεν ὁ Πονηρίδης, εἶνε οἱ ἄθλιοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ καύσουν τὴν νέαν μας κυρίαν.

Οἱ ἱερεῖς ἔμειναν ὄρθιοι ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ, ὁ δὲ γραμματεὺς ἀνέγνω γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ μήνυσιν ἐπὶ ἱεροσυλίᾳ κατὰ τοῦ Φιλέα Φὸγ καὶ τοῦ ὑπηρέτου του, κατηγορουμένων ὅτι παρεβίασαν χῶρον καθωσιωμένον εἰς τὴν βραχμανικὴν θρησκείαν.

— Ἠκούσατε; ἠρώτησεν ὁ δικαστὴς τὸν Φιλέαν Φόγ.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, βλέπων τὸ ὡρολόγιόν του, καὶ ὁμολογῶ.

— Ἄ! ὁμολογεῖτε;

— Ὁμολογῶ, καὶ περιμένω νὰ ὁμολογήσουν ἐπίσης οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἱερεῖς, τί ἤθελον νὰ κάμουν εἰς τὴν Παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ.

Οἱ ἱερεῖς προσεῖδον ἀλλήλους, κ' ἐφάνησαν οὐδὲν ἐνοοῦντες ἐκ τῶν λόγων τοῦ κατηγορουμένου.

— Μάλιστα, μάλιστα! ἀνέκραξεν ὁρμητικῶς ὁ Πονηρίδης, εἰς τὴν Παγόδαν τοῦ Πιλλαγῆ,

ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ καύσουν τὸ θῦμά των.

Νέα τῶν ἱερέων κατάπληξις, καὶ βαθυτάτη τοῦ δικαστοῦ ἀπορία.

— Νὰ καύσουν; ἠρώτησεν οὗτος· εἰς τὴν πόλιν Βομβάην; ποῖον; ποῖον θῦμα;

— Εἰς τὴν Βομβάην; ἀνεφώνησεν ὁ Πονηρίδης.

— Βεβαίως. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς παγόδας τοῦ Πιλλαγῆ, ἀλλὰ περὶ τῆς παγόδας τοῦ Μαλεβὰρ-Χίλλ, εἰς τὴν Βομβάην.

— Ἰδοὺ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, τὰ σανδάλια τοῦ βεβηλωτοῦ, προσέθηκεν ὁ γραμματεύς, ἀποθέτων ζεῦγος σανδαλίων ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Τὰ παπούτσια μου! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης κατάπληκτος, καὶ μὴ κατορθώσας νὰ καταστείλῃ τὴν ἀκούσιον ταύτην ἐπιφώνησιν.

Μαντεύει τις τὴν πνευματικὴν σύγχυσιν τοῦ τε κυρίου καὶ τοῦ ὑπηρέτου. Εἶχον ἤδη λησμονήσει τὸ ἐν τῇ παγόδᾳ τῆς Βομβάης συμβάν, καὶ αὐτὸ ἐν τούτοις τοὺς ἔφερεν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Καλκούτης.

Τῷ ὄντι ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ Φίξ εἶχεν ἐννοήσει πόσον ἠδύνατο νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ ἀτυχὲς ἐκεῖνο συμβάν. Ἀναβαλὼν τὴν ἀναχώρησίν του ἐπὶ δώδεκα ὥρας, καὶ σύμβουλος γενόμενος τῶν ἱερέων τοῦ Μαλεβὰρ-Χίλλ, ἐβεβαίωσεν αὐτούς, ὅτι ἤθελον τύχει μεγάλην ἀποζημίωσιν, γνωρίζων ὅτι ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις προσεφέρετο αὐστηρότατα πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐγκλήματα· εἶτα δὲ ἀπέλυσεν αὐτούς, διὰ τῆς προσεχοῦς ἁμαξοστοιχίας, ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ βεβηλωτοῦ. Ἕνεκεν ὅμως τῆς βραδύτητος, ἣν ἐπήνεγκεν ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς νεαρᾶς χήρας, ὁ Φίξ καὶ οἱ ἰνδοὶ ἔφθασαν εἰς Καλκούταν πρὸ τοῦ Φιλέα Φὸγ καὶ τοῦ ὑπηρέτου του, οὓς ἡ δικαστικὴ ἀστυνομία, εἰδοποιηθεῖσα τηλεγραφικῶς, ἔμελλε νὰ συλλάβῃ ἐξερχομένους τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης. Μαντεύει δέ τις τὴν ἀδημονίαν τοῦ Φίξ, μαθόντος ὅτι ὁ Φιλέας Φὸγ δὲν εἶχεν ἔτι ἀφιχθῆ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰνδικῆς. Ὑπέθεσε φυσικῶς, ὅτι ὁ κλέπτης του, σταματήσας εἰς ἕνα τῶν διὰ μέσου σταθμῶν τοῦ σιδηροδρόμου, κατέφυγεν εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας, καὶ ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας παρεμόνευεν αὐτὸν ἐν τῷ σταθμῷ, πλήρης ἀγωνίας. Φαντάζεται δ' εὐκόλως ὁ ἀναγνώστης τὴν χαρὰν αὐτοῦ, ὅτε τὸν εἶδε τὴν πρωΐαν καταβαίνοντα τῆς ἁμάξης, καὶ τοι συνοδεύοντα νεαρὰν γυναῖκα, ἧς ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παρουσίαν. Ἀπέλυσεν εὐθὺς ἐναντίον του ἀστυνομικόν τινα κλητῆρα, οὕτω δὲ ὁ κ. Φόγ, ἡ χήρα τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Βουνδελκούνδ καὶ ὁ Πονηρίδης ὡδηγήθησαν ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ Ὀβαδιά.

Ἂν δὲ ὁ Πονηρίδης δὲν ἦτο τοσοῦτον ὑπὸ τῆς δίκης του ἀπασχολημένος, θὰ ἔβλεπεν εἴς τινα γωνίαν τοῦ δικαστηρίου τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα τοῦ Λονδίνου, παρακολουθοῦντα τὴν συζήτησιν μετ' εὐνοήτου ἐνδιαφέροντος,—διότι καὶ ἐν Καλκούτῃ ἔτι, ὡς καὶ ἐν Βομβάῃ, ὡς καὶ ἐν Σουέζ, ὁ Φίξ ἐστερεῖτο ἐντάλματος συλλήψεως.

Ἐν τούτοις ὁ δικαστὴς Ὀβαδιά, σημειώσας τὴν διαφυγοῦσαν τὸν Πονηρίδην ὁμολογίαν, ἣν οὗτος ἀντὶ πάσης θυσίας ἐπεθύμει, εἰ δυνατόν, ν' ἀποσύρῃ, εἶπε:

— Τὸ ἔγκλημα ὁμολογεῖται;

— Ὁμολογεῖται, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ.

— Ἐπειδή, εἶπεν ὁ δικαστής, ὁ ἀγγλικὸς νόμος ἐννοεῖ νὰ προστατεύῃ ἐπίσης καὶ αὐστηρῶς πάντα τὰ θρησκεύματα τῶν κατοίκων τῆς Ἰνδικῆς, ἐπειδὴ τὸ ἔγκλημα ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ ὀνομαζομένου Πονηρίδου, ἐνόχου ὅτι κατεπάτησε διὰ βεβήλου ποδὸς τὴν Παγόδαν τοῦ Μαλεβὰρ-Χίλλ, ἐν Βομβάῃ, τὴν ἡμέραν τῆς 20 ὀκτωβρίου, καταδικάζει τὸν εἰρημένον Πονηρίδην εἰς εἰκοσιπέντε ἡμερῶν κράτησιν καὶ εἰς πρόστιμον τριακοσίων λιρῶν.

— Τριακοσίων λιρῶν! ἀνέκραξεν ὁ Πονηρίδης, εἰς ὃν τὸ πρόστιμον μόνον ἦτο ἀληθῶς ἐπαισθητόν.

— Σιωπή! ἐπεφώνησεν ὑλακωδῶς ὁ κλητήρ.

— Καὶ ἐπειδή, προσέθηκεν ὁ δικαστὴς Ὀβαδιά, δὲν εἶνε ὑλικῶς ἀποδεδειγμένον, ὅτι δὲν ὑπῆρξε συνεννόησις μεταξὺ κυρίου καὶ ὑπηρέτου, ἐπειδὴ ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ κύριος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν πρᾶξιν τοῦ μισθίου του ὑπηρέτου, καταδικάζει καὶ τὸν εἰρημένον Φιλέαν Φὸγ εἰς ὀκτὼ ἡμερῶν κράτησιν καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα λιρῶν πρόστιμον. Γραμματεῦ, ἄλλην δίκην!

Ὁ Φίξ ἐν τῇ γωνίᾳ του ἠσθάνετο ἄῤῥητον εὐχαρίστησιν. Ὀκταήμερος κράτησις τοῦ Φιλέα ἐν Καλκούτῃ ἦτο ὑπεραρκοῦσα, ὅπως προφθάσῃ ἐκ Λονδίνου τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως.

Ὁ Πονηρίδης ἦτο ἐνεός, διότι ἡ καταδίκη ἐκείνη κατέστρεφε τὸν κύριόν του. Στοίχημα εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν ἐχάνετο, καὶ τοῦτο διότι αὐτός, χάχας ἀληθινός, εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὴν κατηραμένην ἐκείνην Παγόδαν.

Ἀλλ' ὁ Φιλέας Φόγ, κύριος ἑαυτοῦ, ὡς εἰ περὶ ἄλλου ἐπρόκειτο, οὐδὲ τὰς ὀφρῦς κἂν συνέσπασεν. Ἀναστὰς δὲ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ γραμματεὺς ἐξεφώνει ἄλλην δίκην, εἶπε:

— Προσφέρω ἐγγύησιν!

— Εἶνε δικαίωμά σας, ἀπήντησεν ὁ δικαστής.

Ὁ Φίξ ἠσθάνθη φρικιῶσαν τὴν ῥάχιν του, ἀλλ' ἐθαῤῥύνθη πάλιν ἀκούσας τὸν δικαστὴν λέγοντα, ὅτι, «ἐπειδὴ ὁ Φιλέας Φὸγ καὶ ὁ ὑπηρέτης του ἦσαν ξένοι, ἡ χρηματικὴ ἐγγύησις ὡρίζετο δι' ἕκαστον εἰς τὸ ὑπέρογκον ποσὸν χιλίων λιρῶν.»

Ὁ κ. Φὸγ ἐζημιοῦτο δύο χιλιάδας λιρῶν, ἂν δὲν ὑφίστατο τὴν ποινήν του.

— Πληρόνω, εἶπεν ὁ εὐπατρίδης.

Καὶ ἐκ τοῦ σάκκου, ὃν ἔφερεν ὁ Πονηρίδης, ἐξήγαγε δέμα τραπεζικῶν γραμματίων, ὅπερ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ γραμματέως.

— Ἡ ποσότης αὕτη θὰ σᾶς ἀποδοθῇ, ὅταν ἐξέλθητε τῆς φυλακῆς, προσέθηκεν ὁ δικαστής. Ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶσθε ἐλεύθεροι ἐπὶ ἐγγυήσει.

— Πηγαίνωμεν! εἶπεν ὁ Φιλέας Φὸγ εἰς τὸν ὑπηρέτην του.

— Ἂς μοῦ δώσουν τοὐλάχιστον τὰ παπούτσιά μου! ἀνέκραξεν ἐκμανῶς χειρονομῶν ὁ Πονηρίδης.

Τῷ ἀπεδόθησαν δὲ τὰ σανδάλιά του.

— Νὰ φθηνὰ παπούτσια! ἐψιθύρισε. Μοῦ ἔρχονται καθένα ἀπὸ χίλιαις λίραις, καὶ πάλιν δὲν μοῦ ἔρχονται!

Ἐλεεινὸς δ' ὁ Πονηρίδης, μ' ὅλον αὐτοῦ τὸ λογοπαίγνιον, παρηκολούθησε τὸν κ. Φὸγ, ὅστις εἶχε προσφέρει τὸν βραχίονά του εἰς τὴν νέαν γυναῖκα. Ὁ Φὶξ ἀφ' ἑτέρου, ὅστις εἶχεν ἐλπίσει ὅτι ὁ κλέπτης του δὲν ἤθελεν ἀποφασίσει νὰ καταβάλῃ δύο χιλιάδας λιρῶν, ἀλλ' ἤθελε μᾶλλον ἀποφασίσει νὰ ὑποστῇ τὴν φυλάκισίν του, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ κ. Φόγ.

Οὗτος ἔλαβεν ἅμαξαν, ἐφ' ἧς ἐπέβησαν πάραυτα ἡ κ. Ἀουδά, ὁ Πονηρίδης καὶ αὐτός, ὁ δὲ Φὶξ ἔδραμε κατόπιν τῆς ἁμάξης, ἥτις ἔστη μετὰ μικρὸν ἐπί τινος προκυμαίας τῆς πόλεως.

Εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεος μιλίου ὑπῆρχεν ἠγκυροβολημένον τὸ *Ῥάγγουν*, φέρον ἐπὶ τοῦ μεσαίου ἱστοῦ τὴν σημαίαν τῆς ἀναχωρήσεως, ἐσήμαινε δὲ ἡ ἑνδεκάτη ὥρα. Ὁ κ. Φὸγ εἶχεν οὕτω κέρδος μιᾶς ὥρας, καὶ ὁ Φὶξ εἶδεν αὐτὸν καταβαίνοντα τῆς ἁμάξης καὶ ἐπιβιβαζόμενον εἰς λέμβον μετὰ τῆς κ. Ἀουδὰ καὶ τοῦ ὑπηρέτου του.

— Ὁ ἄθλιος! ἀνέκραξεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ποδοκοπῶν τὸ ἔδαφος, ὁ ἄθλιος, φεύγει! κ' ἐπέταξε δύο χιλιάδας λίρας! Ἄσωτος ὡς κλέπτης! Ἀ! Θὰ τὸν κυνηγήσω ἕως τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, ἂν ἦνε ἀνάγκη. Ἀλλὰ καθὼς πηγαίνει αὐτός, δὲν θ' ἀφήσῃ λεπτὸν ἀφ' ὅσα ἔκλεψε.

Ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιθεωρητὴς εἶχε δίκαιον οὕτω σκεπτόμενος. Διότι ἀληθῶς, μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν του ὁ Φιλέας Φὸγ εἶχεν ἤδη δαπανήσει καθ' ὁδόν, εἰς ἔξοδα ὁδοιπορικά, εἰς ἀμοιβάς, εἰς ἀγορὰν τοῦ ἐλέφαντος, εἰς πρόστιμα καὶ χρηματικὰς ἐγγυήσεις πλέον τῶν πέντε χιλιάδων λιρῶν, οὕτω δὲ ἠλαττοῦτο βαθμηδὸν ἐπαισθητῶς τὸ ποσοστόν, ὅπερ ἔμελλον νὰ λάβωσιν οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι ἐκ τῆς χρηματικῆς ποσότητος, ἥτις ἤθελεν εὑρεθῆ ἐπὶ τοῦ κλέπτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φὶξ φαίνεται ἀγνοῶν παντελῶς περὶ τίνος πρόκειται.

Τὸ *Ῥάγγουν*, ἓν τῶν ἀτμοκινήτων, ἅτινα ἡ ἰνδικὴ καὶ ἀνατολικὴ ἑταιρία μεταχειρίζεται κατὰ τὴν θαλασσοπλοϊκὴν ὑπηρεσίαν τῆς Σινικῆς καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἦτο σιδηροῦν ἑλικοφόρον σκάφος, γενικῆς χωρητικότητος χιλίων ἑπτακοσίων ἑβδομήκοντα τόνων καὶ ὀνομαστικῆς δυνάμεως τετρακοσίων ἵππων. Ἰσοῦτο δὲ πρὸς τὴν *Mogyollar* κατὰ τὴν ταχύτητα, ἀλλ' ὄχι καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ἄνεσιν. Τούτου ἕνεκεν ἡ ἐγκατάστασις τῆς κ. Ἀουδὰ δὲν ὑπῆρξεν ὁποίαν ἐπεθύμει αὐτὴν ὁ Φιλέας Φόγ. Ὅπως δήποτε ὅμως προέκειτο ἁπλῶς περὶ διάπλου τρισχιλίων πεντακοσίων μιλίων, ἤτοι ἑνδεκα μέχρι δώδεκα ἡμερῶν, καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ δὲν ἐφάνη δύσκολος.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ διάπλου ἡ νεαρὰ χήρα ἐγνώρισε περισσότερον τὸν Φιλέαν Φόγ. Καὶ αὕτη μὲν ἐξεδήλου πρὸς αὐτὸν ἐν πάσῃ περιπτώσει θερμοτάτην εὐγνωμοσύνην, ὁ δὲ φλεγματικὸς εὐπατρίδης ἤκουεν αὐτὴν μετὰ μεγίστης, φαινομένης τοὐλάχιστον, ἀπαθείας, χωρὶς ἡ φωνή του ἢ κίνημά τι νὰ μαρτυρώσι τὴν ἐλαχίστην αὐτοῦ συγκίνησιν. Φροντίζων ὅπως μηδὲν στερῆται ἡ νεαρὰ γυνή, καὶ προσερχόμενος πολλάκις εἰς αὐτήν, ἂν οὐχὶ ὅπως τῇ ὁμιλῇ, ἀλλὰ κἂν ὅπως τὴν ἀκούῃ, ἐξεπλήρου ἀπέναντί της τὰ καθήκοντα τῆς αὐστηροτάτης φιλοφροσύνης, ἄχαρις ὅμως πάντοτε καὶ μονότονος, ὡς αὐτόματον ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο διερρυθμισμένον. Ἡ κ. Ἀουδὰ ἠπόρει πρὸς ταῦτα, ἀλλ' ὁ Πονηρίδης εἶχέ πως ἐξηγήσει εἰς αὐτὴν τὸν ἰδιότροπον χαρακτῆρα τοῦ κυρίου του, καὶ τῇ διηγήθη μάλιστα ὁποῖον παράδοξον στοίχημα παρέσυρε τὸν εὐπατρίδην εἰς περιοδείαν τῆς γῆς. Ἡ νέα ἰνδὴ ἐμειδίασε πρὸς ταῦτα, ἀλλ' ὅπως δήποτε δὲν ἐλησμόνει ὅτι τῷ ὤφειλε τὴν ζωήν, καὶ ὁ σωτήρ της οὐδὲν ἐζημιοῦτο θεωρούμενος διὰ μέσου τῆς εὐγνωμοσύνης της.

Ἡ κ. Ἀουδὰ ἐπεβεβαίωσε τὴν περὶ αὐτῆς περιπαθῆ διήγησιν τοῦ ἰνδοῦ ὁδηγοῦ. Ἀνῆκε δὲ τῷ ὄντι εἰς τὴν φυλὴν ἐκείνην, ἥτις πρωτεύει μεταξὺ τῶν ἐγχωρίων φυλῶν τῆς Ἰνδικῆς. Πολλοὶ παρσίδαι ἔμποροι ἀπέκτησαν μεγάλας περιουσίας ἐν Ἰνδίαις, ἐμπορευόμενοι τὸν βάμβακα· εἷς δ' αὐτῶν μάλιστα, ὁ Ἰάκωβος Ζεζέβχοῦ ἐξηυγενίσθη ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἡ κ. Ἀουδὰ ἦτο συγγενὴς τοῦ ἐν Βομβάῃ κατοικοῦντος πλουσίου τούτου ἐμπόρου. Πρὸς ἕνα δὲ τῶν ἐξαδέλφων αὐτοῦ, τὸν ἔντιμον Ζεζέχ, ἐσκόπει νὰ διευθυνθῇ ἐν Χόγγ-Κόγγ, καί τοι ἀγνοοῦσα ἂν θὰ τῇ παρεῖχεν οὗτος ἄσυλον καὶ προστασίαν. Ἀλλ' ὁ κ. Φὸγ τῇ παρετήρει, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνησυχῇ, καὶ ὅτι πάντα ἤθελον μαθηματικῶς—ὡς ἔλεγε—τακτοποιηθῆ.

Κατενόει ἄρά γε τὸ φοβερὸν αὐτὸ ἐπίρρημα ἡ νεαρὰ γυνή; ἄγνωστον. Ὅπως δήποτε οἱ μεγάλοι της ὀφθαλμοί, «οἱ διαυγεῖς ὡς αἱ ἶραι λίμναι τῶν Ἰμαλαΐων», προσηλοῦντο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Φιλέα Φόγ. Ἀλλ' ὁ δυσχείρωτος εὐπατρίδης, μυστηριώδης ὡς πάντοτε, οὐδόλως ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ πέσῃ εἰς τὴν λίμνην ἐκείνην.

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ διάπλου ὑπῆρξεν ἐξαίρετον. Ὁ καιρὸς ἦτο καλός, ὅλον δὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἀπείρου κολπώματος, ὅπερ οἱ ναυτικοὶ καλοῦσιν «ὀργυιὰς τῆς Βεγγάλης», ὑπῆρξεν εὔνουν εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἀτμοκινήτου. Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐφάνη ἡ πρώτη τῶν νήσων Ἀνδαμάν, ἣν τὸ γραφικόν της ὄρος Σαΐδλ-Πήκ, ὑψηλὸν δισχιλίους καὶ τετρακοσίους πόδας, καταδεικνύει ἀπὸ πολὺ μακρᾶς ἀποστάσεως εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Τὸ ἀτμόπλοιον παρέπλευσε τὴν ἀκτὴν πολὺ πλησίον, δὲν ἐφάνησαν ὅμως οἱ ἄγριοι τῆς νήσου παπποῦαι, ὄντα τὴν κατωτάτην κατέχοντα βαθμίδα τῆς ἀνθρωπίνης κλίμακος, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀνθρωποφάγοι, ὡς ἐσφαλμένως ἐθεωρήθησαν.

Ἡ πανοραματικὴ θέα τῶν νήσων ἐκείνων ἦτο θαυμασία. Ἄπειρον δάσος λατανιῶν, ἰνδοφοινίκων, βαμβοκαλάμων, μοσχοκαρυῶν, ἐρυθροξύλων, γιγαντιαίων ἀκακιῶν, καὶ δενδροφυῶν θάμνων ἐκάλυπτον τὰ ἔμπροσθεν τοῦ τοπείου, εἰς τὸ βάθος δὲ ἀνεπτύσσετο ἡ κορυφὴ τῶν ὀρέων καταγραφή. Ἐπὶ τῆς παραλίας ἵπαντο κατὰ μυριάδας αἱ πολύτιμοι θαλασσοχελιδόνες, ὧν αἱ ἐδώδιμοι φωλεαὶ ἀποτελοῦσιν ἓν τῶν ἐξαιρετοτέρων ἐδεσμάτων ἐν τῷ Οὐρανίῳ κράτει. Ἀλλ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ ποικίλον θέαμα, ὅπερ ἀνέπτυσσον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αἱ νῆσοι Ἀνδαμάν, παρῆλθε ταχέως, καὶ τὸ *Ῥάγγουν* ἔπλευσε ταχὺ πρὸς τὸν πορθμὸν τῆς Μαλάκκας, ὅθεν ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν σινικὴν θάλασσαν.

Τί ἔπραττε κατὰ τὸν διάπλουν αὐτὸν ὁ ἐπιθεωρητὴς Φὶξ, ὁ τοσοῦτον ἀτυχῶς παρασυρθεὶς εἰς περίοδον τῆς γῆς; Ἀναχωρήσας ἐκ Καλκούττας, καὶ παραγγείλας νὰ τῷ σταλῇ, ἂν ἔφθανε, τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως εἰς Χόγγ-Κόγγ, κατώρθωσε νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς τὸ *Ῥάγγουν*, χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ ὁ Πονηρίδης, καὶ ἤλπιζε νὰ μείνῃ κεκρυμμένος μέχρι τοῦ κατάπλου. Θὰ τῷ ἦτο δ' ἀληθῶς λίαν δυσχερὲς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου παρουσίαν του, χωρὶς νὰ διεγείρῃ τὰς ὑποψίας τοῦ Πονηρίδου, ὅστις θὰ ὑπέθετεν αὐτὸν ἐν Βομβάῃ ἔτι διαμένοντα. Ἡ φορὰ ὅμως τῶν γεγονότων ἠνάγκασεν αὐτὸν ν' ἀνανεώσῃ γνωριμίαν μετὰ τοῦ χρηστοῦ νέου, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἴδωμεν τὸ πῶς.

Πᾶσα ἐλπὶς καὶ πᾶσα ἐπιθυμία τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου συνεκεντροῦντο εἰς ἓν καὶ μόνον σημεῖον τοῦ κόσμου, τὸ Χόγγ-Κόγγ, καθότι ἐν Σιγγαπόρῃ ἐπ' ὀλίγον μόνον χρόνον ὡρμίζετο τὸ ἀτμοκίνητον καὶ δὲν παρείχετο ἑπομένως εἰς τὸν Φὶξ καιρὸς πρὸς ἐνέργειαν. Εἰς Χόγγ-Κόγγ λοιπὸν ἔμελλε νὰ συλληφθῇ ὁ κλέπτης, εἰδεμὴ διέφευγεν ἀνεπιστρεπτεί.

Ἀληθῶς δὲ τὸ Χόγγ-Κόγγ ἦν ἔτι ἀγγλικὴ χώρα, ἀλλ' ἡ ἐσχάτη κατὰ τὸν πλοῦν· πέραν δ' αὐτῆς ἡ Κίνα, ἡ Ἰαπωνία καὶ ἡ Ἀμερικὴ παρεῖχον ἀσφαλὲς σχεδὸν ἄσυλον εἰς τὸν Φόγ. Εἰς τὴν πόλιν λοιπὸν ἐκείνην, ἂν εὕρισκε τέλος ἐκεῖ τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως, ὅπερ ἤρχετο βεβαίως κατόπιν του, συνελάμβανε τὸν Φόγ καὶ τὸν παρέδιδεν εἰς χεῖρας τῆς ἐγχωρίου ἀστυνομίας, οὐδεμίαν δὲ τὸ πρᾶγμα παρεῖχε δυσχέρειαν. Πέραν ὅμως τοῦ Χόγγ-Κόγγ δὲν θὰ ἤρκει πλέον ἁπλοῦν συλλήψεως ἔνταλμα. Ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἐκδόσεως, ἐκ τούτου δὲ θὰ ἐπήρχοντο βραδύτητες καὶ ἐμπόδια καὶ ἀναβολαὶ παντοῖαι, ἐξ ὧν θὰ ὠφελεῖτο ὁ κλέπτης, ὅπως ὁριστικῶς διασωθῇ. Ἂν ἑπομένως ἀπετύγχανεν ἡ ἐπιχείρησις ἐν Χόγγ-Κόγγ, Ὀ ἀπέβαινε δυσχερεστάτη, ἂν οὐχὶ ἀδύνατος, ἡ μετά τινος ἐλπίδος ἐπιτυχίας ἐπανάληψίς της.

Λοιπόν, διελογίζετο ὁ Φὶξ κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας, ἃς διῆγεν ἐν τῷ θαλαμίσκῳ του, λοιπόν, ἢ τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως θὰ ἦνε εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, καὶ τότε συλλαμβάνω τὸν φίλον, ἢ δὲν θὰ ἦτε, καὶ τότε πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ βραδύνω τὴν ἀναχώρησίν του. Ἀπέτυχα εἰς τὴν Βομβάην, ἀπέτυχα εἰς τὴν Καλκοῦτταν· ἂν ἀποτύχω καὶ εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, ἡ ὑπόληψίς μου καταστρέφεται. Γείνῃ ὅτι γείνῃ, πρέπει νὰ ἐπιτύχω. Τί μέσον ὅμως νὰ μεταχειρισθῶ, διὰ νὰ βραδύνω, ἂν χρειασθῇ, τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κατηραμένου αὐτοῦ Φόγ;

Ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἀπόφασιν εἶχεν ὁ Φὶξ νὰ ὁμολογήσῃ πάντα εἰς τὸν Πονηρίδην, καὶ ν' ἀποκαλύψῃ εἰς αὐτὸν ὁποῖος ἦτο ὁ αὐθέντης του, οὗτινος ἐκεῖνος δὲν ἦτο βεβαίως συνέναχος. Ὁ δὲ Πονηρίδης, φωτιζόμενος ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης, καὶ φοβούμενος μὴ ἐνοχοποιηθῇ, ἤθελε βεβαίως συνταχθῇ μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ μέσον ἦτο παράτολμον, καὶ μόνον ἐν ἐλλείψει ἄλλου ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ, καθότι μία μόνη λέξις τοῦ Πονηρίδου πρὸς τὸν κύριόν του ἤρκει νὰ καταστρέψῃ τὰ πάντα.

Οὕτως ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἦτο εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν, ὅτε ἡ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου παρουσία τῆς κ. Ἀουδὰ μετὰ τοῦ κ. Φόγ ἐγέννησεν εἰς αὐτὸν νέας ἰδέας.

Τίς ἦτο ἡ γυνὴ ἐκείνη; Ποία περιστάσεων σύμπτωσις κατέστησεν αὐτὴν συνοδὸν τοῦ Φόγ; Μεταξὺ Βομβάης καὶ Καλκούττης εἶχον βεβαίως συναντηθῆ. Εἰς ποῖον ὅμως μέρος τῆς χερσονήσου; Ἡ τύχη ἄρά γε εἶχε συνενώσει τὸν Φιλέαν Φὸγ καὶ τὴν νεαρὰν ὁδοιπόρον; ἢ μήπως κύριος σκοπὸς τῆς ὁδοιπορίας τοῦ εὐπατρίδου ἐκείνου ἦτο ἡ συνάντησις τῆς ὡραίας ἰνδῆς; διότι ἀ-

ληθῶς ἦτο ὡραία! Ὁ Φὶξ εἶχε κάλλιστα πεισθῆ περὶ τούτου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ ἐν Κελκούτῃ δικαστηρίου.

Ἐννοεῖ τις εὐκόλως πόσον ταῦτα ἐσκανδαλίζον τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον, ὅστις διελογίσθη τέλος, μὴ ἐνοχός τις ἀπαγωγῆ ἦν ἡ κυρία βάσις ὅλης τῆς ὑποθέσεως. Ὤ! βεβαίως οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα! Ἡ ἰδέα αὕτη καθηλώθη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ Φὶξ, καὶ κατεῖδεν οὗτος πάραυτα πόσον ἠδύνατο νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν περίστασιν ταύτην. Εἴτε ἄγαμος ἦτο εἴτε ἔγγαμος ἡ νεαρὰ γυνή, ὑπῆρχεν ἀπαγωγὴ ὅπως δήποτε, δυνατὸν δὲ ἦτο νὰ περιπλακῇ ὁ Φὸγ ἐν Χόγγ-Κόγγ εἰς τοσαῦτα προσκόμματα, ὥστε νὰ μὴ κατορθώσῃ πλέον νὰ τὰ ἐξομαλύνῃ διὰ χρημάτων.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δὲν ἔπρεπεν ὁ Φὶξ νὰ περιμείνῃ τὸν κατάπλουν τοῦ *Ῥάγγουν* εἰς Χόγγ-Κόγγ, διότι ὁ Φὸγ εἶχε τὴν ἐλεεινὴν συνήθειαν νὰ πηδᾷ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀτμοπλοίου εἰς τὸ ἄλλο, καὶ ἠδύνατο νὰ φύγῃ πρὶν ἢ κἂν ἐπιχειρηθῶσι τὰ δέοντα. Ἀναγκαιότατον λοιπὸν ἦτο νὰ εἰδοποιηθῶσιν αἱ ἀγγλικαὶ ἀρχαί, καὶ νὰ προαγγελθῇ ὁ ἐπιβάτης τοῦ *Ῥάγγουν* πρὶν ἢ ἀποβιβασθῇ. Ἦτο δὲ τοῦτο εὐχερέστατον, καθότι τὸ ἀτμοκίνητον προσήγγιζεν εἰς Σιγγαπόρην, ἥτις συνδέεται τηλεγραφικῶς μετὰ τῆς σινικῆς ἀκτῆς.

Οὐχ ἧττον, πρὶν ἢ ἐνεργήσῃ ὁ Φὶξ, καὶ ὅπως ἐνεργήσῃ ἀσφαλέστερον, ἀπεφάσισε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Πονκρίδην, ὃν ἐγνώριζε λάλον, καὶ νὰ λύσῃ ἑπομένως τὸ μυστήριον, ὅπερ τέως περιεκάλυπτεν αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ὀλίγος ὑπελείπετο, διότι τὴν ἐπαύριον, τριακοστὴν δευτέραν ὀκτωβρίου, τὸ *Ῥάγγουν* προσωρμίζετο εἰς Σιγγαπόρην, ἐξῆλθεν εὐθὺς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Φὶξ τοῦ θαλαμίσκου του, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα, σκοπὸν ἔχων νὰ πλησιάσῃ πρῶτος τὸν Πονκρίδην, μετ' ἐνδείξεων μεγίστης ἐκπλήξεως. Ἐνῷ δὲ τῷ ὄντι ὁ Πονκρίδης ἐπεριπάτει κατὰ τὴν πρῴραν, ὥρμησε πρὸς αὐτὸν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, ἀνακράζων·

— Πῶς! ἐδῶ;

— Ὁ κύριος Φὶξ! ἀπήντησεν ὁ Πονκρίδης, ἀληθῶς ἐκπεπληγμένος, καὶ ἀναγνωρίζων τὸν ἀπὸ τῆς *Μογγολίας* συνοδοιπόρον του. Πῶς; σᾶς ἀφίνω εἰς τὴν Βομβάην καὶ σᾶς ἐπανευρίσκω διευθυνόμενον εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ! Κάμνετε λοιπὸν καὶ σεῖς τὸν γῦρον τοῦ κόσμου!

— Ὄχι, ὄχι! ἀπήντησεν ὁ Φὶξ. Θὰ μείνω εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, τοὐλάχιστον ὀλίγας ἡμέρας.

— Ἀ! εἶπεν ὁ Πονκρίδης, ἀπορήσας ἐπὶ μικρόν. Πῶς ὅμως δὲν σᾶς εἶδα εἰς τὸ ἀτμοκίνητον ἀφότου ἀνεχωρήσαμεν;

— Ἤμην ὀλίγον κακοδιάθετος... μ' ἐπείραξεν ἡ θάλασσα... καὶ ἔμεινα εἰς τὸν κοιτῶνά μου. Ὁ κόλπος τῆς Βεγγάλης δὲν μ' ἔστρεξεν ὅσον ὁ ἰνδικὸς ὠκεανός. Καὶ ὁ αὐθέντης σου, ὁ κύριος Φιλέας Φόγ;

— Πολὺ καλὰ εἰς τὴν ὑγείαν του, καὶ ἀκριβέστατος εἰς τὸ δρομολόγιόν του. Δὲν καθυστερεῖ οὐδὲ μίαν ἡμέραν. Ἀ! ἀλήθεια, κύριε Φὶξ, δὲν ἠξεύρετε, ὅτι ἔχομεν καὶ μίαν νέαν κυρίαν μαζύ μας.

— Μίαν νέαν κυρίαν; ἀπήντησεν ὁ πράκτωρ, φαινόμενος ὅτι δὲν ἐνόει περὶ τίνος ὁ λόγος.

Ἀλλ' ὁ Πονκρίδης διηγήθη αὐτῷ ἐντὸς ὀλίγου τὰ κατὰ τὴν νέαν ἰνδήν. Ἐξιστόρησε τὰ ἐν τῇ παγόδᾳ τῆς Βομβάης συμβάντα, τὴν ἀγορὰν τοῦ ἐλέφαντος ἀντὶ δισχιλίων λιρῶν, τὴν ἀνθρωποθυσίαν, τὴν ἁρπαγὴν τῆς Ἀουδά, τὴν καταδίκην τοῦ δικαστηρίου τῆς Καλκούττας καὶ τὴν ἐπὶ ἐγγυήσει ἀπόλυσιν. Ὁ δὲ Φὶξ, ὅστις ἐγνώριζε τὰ τελευταῖα ταῦτα γεγονότα, ἐφαίνετο πάντα ἀγνοῶν, καὶ ὁ Πονκρίδης διηγεῖτο αὐταρέσκως τὰ συμβάντα του εἰς ἀκροατήν, ὅστις ἐδείκνυε ζωηρότατον πρὸς τὴν διήγησίν του ἐνδιαφέρον.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων; ἠρώτησεν ὁ Φὶξ, ἔχει σκοπὸν ὁ αὐθέντης σου νὰ πάρῃ μαζύ του τὴν νέαν αὐτὴν γυναῖκα εἰς τὴν Εὐρώπην;

— Παντάπασι, κύριε Φὶξ, παντάπασι. Θὰ τὴν ἀφήσωμεν εἰς ἕα συγγενῆ της, πλούσιον ἔμπορον τοῦ Χόγγ-Κόγγ.

— Δὲν γίνεται τίποτε! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ, ὑποκρύπτων τὴν ἀθυμονίαν του. Δὲν πίνομεν ἕνα *τζίν*, κύριε Πονκρίδη;

— Εὐχαρίστως, κύριε Φὶξ. Ἂς πίωμεν διὰ τὴν καλήν μας συνάντησιν.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ἀνέκδοτα τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α'.

Κατὰ τὴν ἐπογὴν τῶν γυμνασίων τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, τῶν γινομένων ἐτησίως ἐν τοῖς περιχώροις τοῦ Τσάρσκοε Σελό, ὁ Νικόλαος ἔστειλεν ἡμέραν τινὰ διὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ αὐτοῦ πρίγκιπος Ῥαζδιβίλ διαταγὴν πρὸς τὸν στρατηγὸν Πενχεργέβσκην, διοικητὴν τῆς δευτέρας μεραρχίας ἐλαφρῶν σωμάτων, ὅπως προσβάλῃ τὸν ὑποθετικὸν ἐχθρὸν ἐπιτιθέμενος μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοῦ παρατεταγμένου πυροβολικοῦ. Ὁ πρίγκηψ Ῥαδζιβίλ εἴτε κακῶς ἐννοήσας εἴτε κακῶς διερμηνεύσας τὴν διαταγὴν ταύτην, διεβίβασεν αὐτὴν ἐσφαλμένως εἰς τὸν στρατηγὸν Πενχεργέβσκην, ὅστις παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀνέπτυξε τὴν μεραρχίαν αὐτοῦ ἀριστερὰ τοῦ πυροβολικοῦ. Ὀργισθεὶς ὁ Νικόλαος ἐπήλασε πρὸς τὸν στρατηγὸν τοῦτον καὶ ἐπετίμησεν αὐτὸν διὰ λόγων ἀποτομωτάτων ἐπὶ τῷ ἐσφαλμένῳ ἐλιγμῷ.

— Δὲν γινώσκετε τὸ ἐπάγγελμά σας! εἶπεν αὐτῷ. Καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐπανέλθητε εἰς τὸ σχολεῖον.

Ὁ στρατηγός, προσβληθεὶς δημοσίᾳ, ἀπήντησεν ὅτι εἶχε συμμορφωθῆ πρὸς τὰς ληφθείσας διαταγάς.

— Παρὰ τίνος ἐλάβετε τὰς διαταγὰς ταύτας; ὑπέλαβεν ὁ Αὐτοκράτωρ ἔτι μᾶλλον παρωργισμένος.

Ὁ στρατηγὸς Πενχεργέβσκης, μὴ θέλων νὰ ἐπισύρῃ ἐπὶ τοῦ πρίγκιπος Ῥαδζιβίλ τὴν ὀργὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀπεκρίθη ὅτι ἐλησμόνησεν.

— Ὡς ἐλησμονήσατε τὸ ἐπάγγελμά σας! ἀντεπήντησεν ὁ Νικόλαος. Δὲν αἰσχύνεσθε νὰ παραβαίνητε τὴν ἀλήθειαν; Καὶ ταῦτα λέγων ἔστρεψεν ἀποτόμως τὰ νῶτα.

Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ πρίγκηψ Ῥαδζιβίλ παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος εἶπεν αὐτῷ:

— Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἔλθω ταχύτερον, Αὐτοκράτορ, ὅπως ἐκπληρώσω καθῆκον.

— Περὶ τίνος πρόκειται;

— Ὁ στρατηγὸς ὃν ἐπεπλήξατε σήμερον τὸ πρωὶ δὲν εἶναι ἔνοχος.

— Ἀλλὰ τίς λοιπὸν εἶναι ἔνοχος ἀντ' αὐτοῦ;

— Ἐκεῖνος ὅστις κακῶς διεβίβασε τὴν διαταγὴν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος. Ὁ ἀληθὴς ἔνοχος, Αὐτοκράτορ, εἶμαι ἐγώ.

— Ἐκτιμῶ τὴν εἰλικρίνειάν σας, ἀπήντησεν ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀλλὰ σφάλμα ἔγινε, πρέπει νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ τιμωρία. Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι πρέπει νὰ τιμωρηθῆτε διὰ περιορισμοῦ. Αὔριον τὸ πρωὶ θέλετε συγκαλέσει ἅπαντα τὰ στρατιωτικὰ σώματα πρὸ τῆς σκηνῆς μου καὶ δὲν θέλετε λείψει νὰ παρευρεθῆτε καὶ ὑμεῖς... Ἀπέλθετε!

Τὴν ἐπαύριον ὁ Νικόλαος ἐξῆλθε κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς φρουρᾶς. Ἦτο δὲ σκυθρωπός.

— Συνεκάλεσα ὑμᾶς ἐνταῦθα, κύριοι, εἶπεν αὐτοῖς, ὅπως ἐκπληρώσω καθῆκον τιμίας καὶ αὐστηρᾶς δικαιοσύνης. Πάντες φρονοῦσιν ὅτι εἶμαι μέγας ἀνήρ, οἱ κόλακες δὲ καὶ οἱ αὐλικοὶ μὲ ἀναβιβάζουσι ζῶντα ἔτι ἐπὶ κρηπῖδος, ἧς δὲν εἶμαι ἄξιος. Ἄκων μέν, ἀλλ' οὐχ ἧττον διὰ τοῦτο ἐπιλήψιμος, ὑπόκειμαι εἰς στιγμὰς ἐρεθισμοῦ καὶ εἰς ἀκράτειαν χαρακτῆρος, ἣν ἤθελον εὐκόλως ὑπερνικήσει, ἐὰν ἡ μήτηρ μου ἐφρόντιζε νὰ καταστείλῃ κατὰ τὴν πρώτην νεότητά μου τὴν ὁρμητικήν μου φύσιν. Συχνάκις ἐντυπώσεις τινὲς μὲ καθιστῶσιν ἄδικον, καὶ ἄδικος ἐφάνην χθὲς πρὸς ἀνδρεῖον ἀξιωματικόν, ὃν ἀγαπῶ καὶ τιμῶ. Στρατηγὲ Πενχεργέβσκη, πλησιάσατε.

Ὁ στρατηγὸς ἐπροχώρησε κατὰ τρία βήματα, ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἐξηκολούθησε:

— Χθὲς προσέβαλον ὑμᾶς δημοσίᾳ· ζητῶ ὑμῖν συγγνώμην ἐνώπιον πάντων. Μὲ συγχωρεῖτε;

Ὁ Πενχεργέβσκης συγκινηθεὶς βαθέως ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ὅπως κρύψῃ ἴσως ἐν δάκρυ.

— Ἐπὶ τῆς καρδίας μου! ἀνέκραξεν ὁ Νικόλαος ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν. Στραφεὶς δὲ ἔπειτα πρὸς τὸν πρίγκηπα Ῥαζδιβίλ ἠσπάσατο αὐτὸν λέγων:

— Οὐδέποτε θέλω λησμονήσει ὅτι μοὶ ἐδώκατε ἀφορμὴν νὰ ὁμολογήσω τὸ ἀδίκημά μου καὶ νὰ ἱκανοποιήσω τὸν ἄνδρεῖον καὶ ἄξιον στρατηγὸν Πενχεργέβσκην.

* * *

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μεγάλου σχεδίου, ὅπερ εἶχε συλλάβει ὁ Νικόλαος ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, ὅπερ δὲ ἐγίνετο ὁσημέραι σαφέστερον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, παρεκίνει αὐτὸν εἰς τὴν ἀδιάλειπτον ἐκείνην δραστηριότητα, ἥτις καθίστα τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας τὸν μᾶλλον ἐνησχολημένον ἄνδρα τοῦ βασιλείου του. Ὅπως δὲ δύναται νὰ φέρῃ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας τὸ μέγα φορτίον τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους, ἠκολούθει ἀκριβέστατα ὅπερ εἶχε κανονίσει δι' ἑαυτὸν πρόγραμμα καὶ οὐδέποτε παρεξέκλινεν αὐτοῦ, ἐὰν μὴ ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἀπροσδόκητόν τι.

Ἠγείρετο λοιπὸν τακτικώτατα εἰς τὰς ἑπτὰ ἐν πάσῃ τοῦ χρόνου ὥρᾳ, ἐπεχέετο δὲ ψυχρὸν ὕδωρ διὰ μηχανήματος ἐστημένου ἐντὸς σκευοθήκης τοῦ δωματίου του. Μετὰ ταῦτα ἔρριπτεν ἐπὶ τῶν ὤμων του παλαιόν τινα στρατιωτικὸν ἐπενδύτην καὶ προπαρασκευάζε τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, ἔπειτα δὲ ἐλάμβανε κύαθον μαύρου καφέ. Ἀπὸ τῆς ὀγδόης μέχρι τῆς ἑνάτης κατά τε τὸν χειμῶνα καὶ κατὰ τὸ θέρος δι' οἱουδήποτε καιροῦ, πάντοτε δὲ ἐν στολῇ, περιεπάτει πέριξ τῶν Ἀνακτόρων. Οὐδέποτε ἐξεδύετο τὴν στολήν, μόνον δ' ἐνίοτε ἐν τῷ γραφείῳ του ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του ἀφῄρει τὰς βαρείας ἐπωμίδας καὶ ἔλυε τὸν λαιμοδέτην. Εἰς τὰς ἐννέα ἐδέχετο τοὺς ὑπουργούς του, εἰς δὲ τὰς δέκα ἐπεσκέπτετο τὴν αὐτοκράτειραν καὶ τὰ τέκνα του, μεθ' ὧν διήγαγεν ὀλίγα λεπτά. Πιστὸς εἰς τὸ ῥητὸν τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας: «ἡ ἀκρίβεια εἶναι ἡ εὐγένεια τῶν βασιλέων», οὐδέποτε ἐβράδυνεν οὐδ' ἐπὶ ἓν λεπτὸν ὅταν εἶχε προσδιορίσει συνέντευξίν τινα, ἀλλ' ἐπιεικέστερος ὢν πρὸς τοὺς ἄλλους ἢ πρὸς ἑαυτόν, ἐχάριζε πέντε λεπτὰ ἐν περιπτώσει βραδύτητος. Κατὰ τὰς δύω, ὅτε ὅλαι αἱ τρέχουσαι ὑποθέσεις εἶχον διεκπεραιωθῆ, ἐξήρχετο κατὰ μὲν τὸ θέρος ἐπὶ δροσκίου, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ἐπὶ ἑλκύθρου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ πεζός, καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου, ἐπεσκέπτετο συνήθως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας του τὴν μεγάλην δούκισσαν Μαρίαν, τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ θυγατέρα. Ἐβάδιζε δὲ σχεδὸν πάντοτε μόνος φέρων τὸ κράνος τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς καὶ τὸν μέγαν τεφράχρουν μανδύαν τῶν ἀξιωματικῶν, ἔβλεπε δὲ ἐμπρός, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τῶν περί

αὐτὸν γινομένων ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων καὶ τῶν ὁδῶν διέφευγε τὴν προσοχήν του. Πάντες οἱ διαβαίνοντες τὸν ἐχαιρέτων, ἀντεχαιρέτα δὲ πάντας, ἀλλ' ἐπροτίμα νὰ διαβαίνωσι χωρὶς νὰ προσέχωσιν εἰς αὐτόν. Οὐδεὶς εἶχε τὸ δικαίωμα, ἐπὶ ποινῇ καθείρξεως, νὰ πλησιάσῃ τὸν Αὐτοκράτορα ἢ νὰ παρουσιάσῃ αὐτῷ ἀναφορὰν καθ' ὁδόν. Ἐνίοτε ἐλάμβανεν αὐτὸς τὴν πρωτοβουλίαν οὐχὶ ἄνευ κινδύνου διὰ τὸν οὕτω τιμηθέντα.

***

Συναντήσας ποτὲ ἐπὶ τῆς Perspective τὸν ὑποκριτὴν Vernet τοῦ ἐπὶ τῆς πλατείας Μιχαὴλ γαλλικοῦ θεάτρου, ἐπλησίασεν αὐτὸν καὶ ὡμίλησε μετ' αὐτοῦ ἐπὶ πέντε λεπτά, ἔπειτα δὲ ἐξηκολούθησε τὸν περίπατόν του. Τότε πλησιάσας ἀστυνομικός τις ὑπάλληλος, συνέλαβε τὸν Vernet καὶ τὸν ἀπήγαγεν εἰς τὰς φυλακὰς καθὸ ὁμιλήσαντα πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἐδίδετο ἐν τῷ θεάτρῳ Μιχαὴλ εὐεργετικὴ παράστασις. Ἡ αὐλὴ ἐπρόκειτο νὰ παρευρεθῇ ὡς συνήθως, ὁ δὲ Vernet νὰ ὑποκριθῇ τὸ κυριώτερον πρόσωπον τῆς πρώτης κωμῳδίας. Ἡ ὥρα τῆς παραστάσεως φθάνει, τὸ θέατρον εἶναι πλῆρες, ὁ δ' Αὐτοκράτωρ εὑρίσκεται πρὸ πέντε λεπτῶν ἐν τῷ θεωρείῳ του· παρατηρεῖ τὸ ὡρολόγιόν του, ἔπειτα δὲ τὴν αὐλαίαν, ἡ ὁποία δὲν αἴρεται. Δέκα λεπτὰ παρέρχονται εἰσέτι, ἡ ἀνυπομονησία τοῦ κοινοῦ, λαμβάνουσα μέτρον τὴν τοῦ Νικολάου, ἐκφράζεται ἀνυποκρίτως. Τέλος, ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου παρουσιάζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἀναγγέλλει ὅτι ἡ πρώτη κωμῳδία δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ὑποκριτὴς Vernet δὲν ἦλθεν εἰς τὸ θέατρον. Τί ἔγινεν ὁ Vernet; ἐρωτῶσι πάντες· ὁ Αὐτοκράτωρ καλεῖ τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας καὶ τῷ λέγει τι κρυφίως. Οὗτος ἀπέρχεται πάραυτα καὶ ἐπιστρέφει μετὰ ἓν τέταρτον ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἐλευθερωθέντα δεσμώτην, ὅστις ὑπεκρίθη τὸ μέρος του μετὰ μεγίστης τέχνης. Τὸ κοινὸν δέ, ἀγνοοῦν τὸ συμβὰν αὐτῷ δυσάρεστον, τὸν ἐχειροκρότησεν ἐπανειλημμένως, προεξάρχοντος τοῦ Νικολάου.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας συναντήσαντος πάλιν τοῦ Νικολάου τὸν Vernet καὶ προτιθεμένου νὰ τὸν πλησιάσῃ, ὁ Vernet τὸν ἐμπόδισε λέγων: Μεγαλειότατε, μὴ μὲ πλησιάζετε· θέλετε μὲ ἐνοχοποιήσει.

Εἰς τινας ὅμως περιστάσεις, ἡ αὐτοκρατορικὴ φιλοφροσύνη δὲν εἶχε τὰ αὐτὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα. Ἀπόδειξις δὲ τούτου τὸ ἑξῆς γεγονός. Ῥητῶς ἦτον ἀπηγορευμένον τὸ καπνίζειν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Πετρουπόλεως. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος τοσοῦτον ἀπεστρέφετο τοὺς καπνίζοντας, ὥστε ὁ καπνὸς ἑνὸς σιγάρου ἐφαίνετο αὐτῷ ἔγκλημα καθοσιώσεως κατὰ τῆς ὀσφρήσεως.

Νέος τις Γάλλος, ἐλθὼν νεωστὶ ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τῆς Γαρόννης εἰς τὰς τῆς Νέβας, περιεπάτει ἡμέραν τινὰ ἐπὶ τῆς Pespective καπνίζων σιγάρον, τὸ ὁποῖον εἶχε δι' αὐτὸν ὅλα τὰ θέλγητρα τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ. Ἡ Pespective Nevski ἦτο ἔρημος καὶ σιωπηρά, κατὰ τὴν πρωϊνὴν δ' ἐκείνην ὥραν ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς οὐδένα εἶχε φόβον νὰ φωραθῇ παραβαίνων τὰ διατεταγμένα, ὅτε αἴφνης ἐπλησίασεν αὐτὸν ἀξιωματικός τις λέγων:

— Φαίνεται, κύριε, ὅτι ἀγνοεῖτε τὰς διατάξεις τῆς ἀστυνομίας διὰ τοὺς καπνίζοντας;

— Σεβόμενος τὴν ἀλήθειαν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαντήσω καταφατικῶς, ἀπεκρίθη ὁ γάλλος ἐκφυσῶν σύννεφον καπνοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ λαλήσαντος.

— Διατί λοιπὸν καπνίζετε; εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.

— Χάριν διασκεδάσεως, διὰ νὰ περάσω τὸν καιρόν, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν κατηραμένον τόπον σας, καὶ μὴ σᾶς κακοφανῇ, μὲ φαίνεται ἀργεῖ πολὺ νὰ περάσῃ.

— Δύναμαι νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἄνευ ἀδιακρισίας διατί μένετε ἐδῶ;

— Χάριν τῶν ὑποθέσεών μου.

— Εἶσθε βεβαίως ἔμπορος.

— Ἔμπορος οἴνων μάλιστα. Ἀλλὰ δὲν πηγαίνουν καλὰ αἱ ὑποθέσεις μου· οἱ μεγιστᾶνες σας ἔχουν τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ πίνουν μόνον σαμπάνιαν, ἐγὼ ἔχω μόνον βορδὼ νὰ τοὺς προσφέρω, ὥστε δὲν κάμνω τίποτε.

Συνομιλοῦντες οὕτως ὁ περιοδεύων ἔμπορος καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἐπροχώρουν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου τῆς Perspective πρὸς τὸ Χειμερινὸν Ἀνάκτορον.

— Μοὶ φαίνεσθε καλὸς ἄνθρωπος, ἀξιωματικέ μου, εἶπεν ὁ ξένος. Μὲ συγχωρεῖτε νὰ σᾶς προσφέρω ἓν σιγάρον διὰ νὰ γνωρισθῶμεν καλλίτερα; Σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι εἶναι ἐξαίρετα!

— Μυριάκις σᾶς εὐχαριστῶ, δὲν καπνίζω ποτέ.

— Δὲν μὲ λέγετε, φίλε μου, μήπως εἶσθε στρατιώτης τῆς Παναγίας; Λαμπρὸν σύνταγμα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἂν ὅλοι οἱ σύντροφοί σας σᾶς ὁμοιάζουν.

— Ὡς ἀξιωματικὸς δὲν δύναμαι νὰ παραβῶ τὰς διαταγὰς τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος εἶναι αὐστηρὸς ὡς πρὸς τὴν πειθαρχίαν.

— Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης! ἀνέκραξε γελῶν ὁ ταξειδιώτης. Τὴν ἔνοιαν μας ἔχει ὁ Αὐτοκράτωρ! Αὐτὸς τώρα κοιμᾶται ἀκόμη. Δεχθῆτε τὸ σιγάρον, ἀνάψατέ το καὶ καπνίσατε. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος δὲν θὰ τὸ μάθῃ· ἄλλως τε, ἀναλαμβάνω ἐγὼ ὅλην τὴν εὐθύνην.

— Ὁ ἀξιωματικὸς ἐνέμεινεν ἀποποιούμενος.

— Ἀλήθεια! φίλε μου, ὑπέλαβεν ὁ Γάλλος, γνωρίζετε τὸν Νικόλαον;

— Τίς δὲν τὸν γνωρίζει!

— Τὸν βλέπετε συχνά;

— Καθ' ἑκάστην, δι' ὑπηρεσίαν.

— Καθ' ἑκάστην;

— Ναί, ἡ ὑπηρεσία μου εἶναι τοιαύτη, ὥστε πλησιάζω πολὺ τὸν Αὐτοκράτορα.

— Καὶ τὸν ὁμιλεῖτε καθ' ἑκάστην;

— Καθὼς σᾶς ὁμιλῶ τώρα.

— Μὴν ἀστειευόμεθα! λοχαγέ μου, ἀλήθειαν μὲ λέγετε;

— Ἀξιωματικὸς σεβόμενος ἑαυτὸν οὐδέποτε ψεύδεται.

— Ἀφοῦ λοιπὸν γνωρίζετε τὸν Νικόλαον εἰπέτε με εἰλικρινῶς ἐὰν ἦναι ἀγαθός.

Ὁ ἀξιωματικός, ὃν διεσκέδαζεν ἡ γαλλικὴ ὅλως εὐθυμία τοῦ ξένου, ἀπήντησεν:

— Ὁ Αὐτοκράτωρ εἶναι τόσον αὐστηρὸς πρὸς ἐμέ, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀπαντήσω εἰς τοῦτο.

— Ἐννοῶ, τὸν ἀγαπᾶτε ὀλίγον, ὀλίγιστα, διόλου, ὡς λέγει τὸ τραγούδι. Τόσῳ τὸ χειρότερον! Ἤθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὲ κάμετε μίαν χάριν.

— Ποίαν;

— Νὰ παρουσιάσητε εἰς αὐτὸν τὸν κατάλογον τῶν τρεχουσῶν τιμῶν μου. Οἱ οἶνοί μου εἶναι ἐξαίρετοι, αἱ τιμαὶ μετριώταται· δύω ἄριστα συστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναπληροῦσιν ἐπωφελῶς τὰς ἐλλειπούσας.

— Δύναμαι νὰ σᾶς χρησιμεύσω καλλίτερα.

— Ἀλήθεια! συνταγματάρχα μου

— Δύναμαι νὰ σᾶς παρουσιάσω εἰς τὸν ἀρχιτρίκλινον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

— Πότε;

— Αὔριον τὸ πρωΐ, ἂν θέλετε.

— Κατὰ ποίαν ὥραν;

— Εἰς τὰς δύω ἀκριβῶς.

— Ποῦ;

— Εἰς τὸ Χειμερινὸν Ἀνάκτορον· θὰ σᾶς περιμένῃ πλησίον τῆς μεγάλης θύρας· νὰ ἦσθε ἀκριβής.

— Τὸ εἴπαμεν! στρατηγέ μου, θὰ φέρω δείγματα καὶ ἐὰν ἐπιτύχω τὴν παραγγελίαν, καθὼς ἐλπίζω, θὰ φάγωμεν ἓν καλὸν γεῦμα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πίνοντες εἰς ὑγείαν τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ἐν τούτοις ἔφθασαν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Χειμερινοῦ Ἀνακτόρου.

— Κάμετέ με τὴν χάριν νὰ ῥίψετε τὸ σιγάρον σας, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς πρὸς τὸν γάλλον, καθότι ἡ φρουρὰ δυνατὸν νὰ μὲ ἴδῃ καὶ νὰ μὲ θεωρήσῃ ὡς συνένοχον εἰς τὴν παράβασίν σας.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ καπνιστής. Καὶ ἔρριψε μακρὰν τὸ καῖον ἔτι ἄκρον τοῦ σιγάρου του.

Ὁ ἀξιωματικὸς παρετήρησε τὸ ὡρολόγιόν του· ἡ ὥρα ἦτο ὀκτώ.

— Συγχωρήσατέ μοι, εἶπεν, ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ἀφήσω, ἡ ὑπηρεσία μου μὲ καλεῖ. Θὰ σᾶς ἴδω αὔριον, ἐὰν δὲν λησμονήσετε τὴν συνέντευξίν μας.

— Περὶ τούτου μὴ ἀμφιβάλλετε. Χαίρετε, στρατηγέ μου.

Ὁ ἀξιωματικὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τῶν Ἀνακτόρων, ὁ δὲ ταξειδιώτης ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, λέγων καθ' ἑαυτόν·

— Ὁποία τιμὴ νὰ δυνηθῶ νὰ γράψω ἐπὶ τοῦ βιβλίου τῶν παραγγελιῶν μου τὸ ὄνομα τῆς Α.Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου, Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, Βασιλέως τῆς Πολωνίας κτλ. κτλ.

Τὴν ἐπαύριον περὶ ὥραν δεκάτην, εὗρε τὸν ἀξιωματικὸν περιπατοῦντα πρὸ τῶν Χειμερινῶν Ἀνακτόρων.

— Λοιπόν! φίλε μου, τὸν ἠρώτησε, δίδων αὐτῷ φιλικῶς τὴν χεῖρα, τί πρέπει νὰ ἐλπίζω;

— Τὴν παραγγελίαν, τὴν ὁποίαν σᾶς ὑπεσχέθην χθές, ἀπήντησεν ὁ ἀξιωματικός. Ἔλθετε! Ὁ Αὐτοκράτωρ προειδοποιηθεὶς περὶ τῆς ἐλεύσεώς σας, θέλει νὰ σᾶς δεχθῇ ὁ ἴδιος.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Γάλλος εὑρέθη ἐντὸς δωματίου ἁπλούστατα συνεσκευασμένου, κατ' οὐδὲν δὲ ἐμφαίνοντος τὴν λαμπρότητα αὐτοκρατορικῆς κατοικίας.

— Τὸ δωμάτιον τοῦτο, ἀνέκραξεν, εἶναι λοιπὸν ἡ κατοικία ἐκείνου, ὅστις κρατεῖ εἰς τὰς χεῖράς του τὰς τύχας ἑξήκοντα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων! Μὰ τὴν ἀλήθειαν, φίλε μου, πρέπει νὰ ὁμολογήσητε ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ σας δὲν εἶναι δύσκολος.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐμειδίασε καὶ τὸν ἠρώτησεν ἐὰν ἔφερε τὸ βιβλίον του.

— Τὸ ἔφερα, ἀπεκρίθη ὁ ἔμπορος.

Ὁ ἀξιωματικὸς λαβὼν αὐτὸ τὸ ἐφυλλολόγησεν, ἔπειτα δὲ ἔγραψεν ἐπὶ λευκῆς σελίδος σπουδαίαν παραγγελίαν καὶ ὑπέγραψε: Νικόλαος.

— Τί βλέπω, Θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Γάλλος προσκυνῶν τὸν ἀξιωματικόν, σεῖς... Ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης εἶσθε...

— Ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ εὐτυχὴς λογίζομαι, διότι δύναμαι νὰ σᾶς κάμω τὴν χάριν τὴν ὁποίαν ἐζητήσατε χθὲς παρὰ τοῦ λοχαγοῦ Νικολάου.

— Ἡ ὑπογραφὴ αὕτη, προσέθηκεν ὁ ξένος φιλῶν αὐτήν, θέλει γίνει αἰτία τῆς τύχης μου.

— Ἀλλὰ καὶ ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ Αὐτοκράτωρ, θὰ σᾶς ζητήσω χάριν τινα.

— Εἰπέτε, Μεγαλειότατε.

— Νὰ μὴ καπνίζητε πλέον εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Πετρουπόλεως.

***

Τοιοῦτος ἦτο ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, θαυμάσιον μίγμα στοργῆς καὶ αὐστηρότητος, γλυκὺς ἐνίοτε ὡς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἄλλοτε δὲ ἀνεξίλαστος ὡς ἡ τῶν ἀρχαίων εἱμαρμένη, πατὴρ ἅμα δὲ καὶ κριτὴς ἀδυσώπητος, καρδία παρθένου ἐν σώματι λέοντος, λαμπρὰ ἑνὶ λόγῳ ἀντίθε-

σις πρωτερημάτων διαφόρων. Κύριος μὲν τοῦ μεγίστου ἐν τῷ κόσμῳ Κράτους, δοῦλος δὲ τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων, ἐνώπιον αὐτοῦ πάντες ἔτρεμον, ἔτρεμε δὲ καὶ αὐτὸς ἐνώπιον τοῦ ἐλαχίστου κακοῦ διαλογισμοῦ· καρδία μὲν χρυσῆ, βραχίων δὲ σιδηροῦς.

Εἰς τὰς τέσσαρας ἐδείπνει μετὰ τῆς οἰκογενείας του, σπανίως δὲ ἐκλεκτοί τινες προσκαλοῦντο εἰς τὴν λιτωτάτην αὐτοῦ τράπεζαν. Ἔτρωγε ταχύτατα ὡς ὅλοι οἱ Ῥῶσσοι, ἐπροτίμα δὲ τροφὴν ἁπλῆν καὶ θρεπτικὴν τῆς τεχνικέντως κεκαρυκευμένης. Ἔπινε δὲ ὕδωρ καὶ ἐνίοτε μικρὸν ποτήριον οἴνου, ἀλλ' οὐδέποτε ἄλλα πνευματώδη ποτά. Αὐστηρότατα ἐτήρει τὰς ὑπὸ τῆς Ῥωσσικῆς Θρησκείας ὡρισμένας τέσσαρας τεσσαρακοστὰς καὶ τὰς ἄλλας νηστησίμους ἡμέρας, ὧν δὲ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε πάντοτε καὶ κατὰ πάντα παράδειγμα εὐσεβείας. Ἡ δαπάνη τῆς τραπέζης του καὶ ἡ τῆς οἰκίας του εἶχεν ὑπολογισθῆ μετὰ μεγίστης τάξεως καὶ οἰκονομίας, οἷα ἤθελε περιποιήσει τιμὴν εἰς τὴν ἀρίστην οἰκοδέσποιναν, τὸ δὲ βιβλίον τῶν ἐξόδων του ὡμοίαζε πρὸς τὸ βιβλίον ἐμπόρου μὴ ἐμπορευομένου πλέον. Πολὺν χρόνον πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως αὐτοῦ, εἶχε συνειθίσει εἰς τὴν τοιαύτην σώφρονα οἰκονομίαν, ἥτις καθίστα μὲν δυσχερῆ τὴν σπατάλην, ἣν ὑφίστανται συνήθως οἱ μεγάλοι οἶκοι, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐμπόδιζεν αὐτὸν νὰ ὑπακούῃ, δοθείσης περιστάσεως, εἰς τὰς γενναίας τῆς ψυχῆς του ὁρμάς. Ἤρκεῖτο εἰς ὀλίγα ὅπως δύναται νὰ δίδῃ πολλὰ εἰς τοὺς ἄλλους.

Μέγας δοὺξ ὢν εἶχε προσδιορίσει πεντήκοντα ῥούβλια κατὰ μῆνα διὰ τὰς δαπάνας τῆς τραπέζης του, ὥστε ὀλίγα ἦσαν τὰ κέρδη τῶν ἀρχιτρικλίνων του, οἵτινες προσεπάθησαν, ὅτε ἔγινεν Αὐτοκράτωρ, ν' ἀπολαύσωσι συμπληρωματικήν τινα πίστωσιν.

Εἷς ἐξ αὐτῶν, Γάλλος τὴν πατρίδα, ὅστις εἶχε πλουτήσει παρ' αὐτῷ, τὸν ἠρώτησέ ποτε μετὰ τοῦ θάρρους ἐκείνου τοῦ χαρακτηρίζοντος τοὺς ὑπηρέτας τῶν ἡγεμονικῶν οἴκων, πόσα ῥούβλια ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ κατὰ μῆνα διὰ τὴν τράπεζαν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

— Πεντήκοντα ῥούβλια μὲ ἀρκοῦσιν, ὡς κατὰ τὸ παρελθόν, ἀπεκρίθη ὁ Αὐτοκράτωρ.

— Ἀλλ' ὁ προκάτοχός σας, Μεγαλειότατε, ἐδαπάνα χίλια ῥούβλια διὰ τὴν τράπεζαν αὐτοῦ.

— Φαίνεται ὅτι ἐπείνα περισσότερον ἐμοῦ.

— Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης θὰ μὲ ἐπιτρέψῃ νὰ παρατηρήσω ὅτι πεντήκοντα ῥούβλια εἶναι ἀνεπαρκῆ πρὸς διατροφὴν τοῦ Αὐτοκράτορος.

— Νομίζεις ἀρά γε ὅτι ὁ στόμαχος τῆς Μεγαλειότητός μου ἔλαβε δεκαπλασίαν ἀνάπτυξιν ἀφ' ἧς ἐγκατέλιπον τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀνιτσκόφ; Μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν τρώγει περισσότερον ἢ ὅτι ἔτρωγεν ὁ Μέγας Δοὺξ.

— Ἀλλά, Μεγαλειότατε, τὰ τέκνα σας μεγαλόνουν καί. . .

— Ἡ ὄρεξίς των ἐπίσης, πιθανώτατον· τότε λοιπὸν πρόσθες πεντήκοντα ῥούβλια εἰς τὸν προϋπολογισμόν σου, ἀλλ' οὐδὲ ἓν καπίκιον περισσότερον.

***

Ὁ Νικόλαος ἐκανόνιζε μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκονομίας πάσας τὰς ἀτομικὰς αὐτοῦ δαπάνας. Δὲν ἀπεχωρίζετο τὰς στολάς του εἰμὴ ὅτε αἱ στολαί του ἠπείλουν ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ· διὰ τῆς σπατάλης, ἔλεγε, κλέπτομεν τοὺς πτωχούς, ἡ δ' ὑπερβολικὴ πολυτέλεια εἶναι ὁ κόσμος τῶν ἀνοήτων. Ὁ αὐτὸς τάπης ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, ἀπέθανε δ' οὕτως εἰπεῖν φέρων τὰς ἐμβάδας ἃς εἶχε κεντήσει ἡ σύζυγός του κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου του.

— Μεγαλειότατε, τῷ εἶπεν ἡμέραν τινα ὁ Θαλαμηπόλος του, ὁ ἐπενδύτης σας εἶναι ἐσχισμένος.

— Εἰπὲ νὰ τὸν διορθώσουν.

— Ἀλλ' εἶναι τόσον παλαιὸς καὶ τόσον τετριμμένος, ὥστε ζητεῖ ἀναπληρωτήν.

— Ἂς διορθωθῇ πρῶτον καὶ ἔπειτα βλέπομεν . . . δὲν ἔχω χρήματα.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Νικόλαος δὲν ἔφερε ποτὲ οὐδὲ ἓν καπίκιον, οὐδὲ μετεχειρίζετο βαλάντιον, ἡ δὲ συνήθεια αὕτη ἔφερε πολλάκις αὐτὸν εἰς ἀμηχανίαν. Ἡμέραν τινά, μεταξὺ ἄλλων, καθ' ἣν εἶχε μισθώσει δρόσκιον εἰς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὸ Χειμερινὸν Ἀνάκτορον, ὁ Αὐτοκράτωρ ἀδυνατῶν νὰ πληρώσῃ τὸν ἁμαξηλάτην, ὅστις δὲν τὸν εἶχεν ἀναγνωρίσει, εἶπεν αὐτῷ :

— Περίμενε μίαν στιγμήν, θὰ σὲ στείλω τὸ ἀγώγιόν σου.

— Καταλαμβάνω, ἀπήντησεν ὁ ἁμαξηλάτης, θὰ κάμετε καθὼς ὅλοι σας οἱ σύντροφοι. . . δὲν θὰ ἐπιστρέψετε καὶ ἐγὼ θὰ μείνω ἀπλήρωτος· νὰ μὲ δώσετε ἐνέχυρον. Ταῦτα δὲ λέγων ἀφῃρεσεν ἀπὸ τῶν ὤμων τοῦ Αὐτοκράτορος τὸν μανδύαν αὐτοῦ. Τώρα, προσέθηκε, περιμένω ὅσον θέλετε.

Μετ' οὐ πολὺ ὑπηρέτης τις ἔφερεν αὐτῷ πέντε ῥούβλια. Ἀλλ' ὁ ἁμαξηλάτης, ὅστις εἶχε τὸ φρόνημα γενναιότερον τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀπεποιήθη τὴν τοιαύτην γενναιοδωρίαν.

— Εἴκοσι μόνον καπίκια ἔχω νὰ λάβω.

— Πάρε τὰ πέντε ῥούβλια, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης, σοὶ τὰ στέλλει ὁ Αὐτοκράτωρ.

— Καὶ ἐπειδὴ μὲ τὰ στέλλει ὁ Αὐτοκράτωρ πρέπει ἐγὼ νὰ τὸν κλέψω ;

Τότε δὲ ἔγινε μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων εὐγενὴς ἔρις, ἐν ᾗ ἐνίκησεν ὁ ἁμαξηλάτης, δεχθεὶς μόνην τὴν πληρωμήν, ἣν ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ κατὰ τὴν διατύπωσιν.

Ὁ Νικόλαος, καταγοητευθεὶς ἐκ τῆς ἀφιλοκερδείας αὐτοῦ, τῆς τόσον σπανίας εἰς τὴν τάξιν ταύτην τῶν ἀνθρώπων, διέταξε νὰ εὕρωσι τὸν ἁμαξηλάτην καὶ νὰ λάβωσι περὶ αὐτοῦ πληροφορίας. Καλέσας δὲ αὐτὸν ἐνώπιόν του τῷ εἶπεν :

— Μὲ γνωρίζεις ;

— Ναί· σὲ ἔφερα προχθὲς μὲ τὴν ἅμαξάν μου.

— Ἠξεύρεις ποῖος εἶμαι ;

— Τὸ ἔμαθα πολὺ ἀργά. . . ἂν τὸ ἐγνώριζα πρωτοῦ, δὲν θὰ ἔπερνα τὸν μανδύαν σου διὰ τὰ πέντε καπίκια.

— Ἠξεύρω καὶ ἐγὼ ποῖος εἶσαι σύ· εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος καὶ θέλω νὰ σὲ ἀνταμείψω. . . Τί ἐπιθυμεῖς ;

— Νὰ σὲ ἔχῃ καλὰ ὁ Θεὸς καὶ νὰ ζήσῃς πολλὰ χρόνια.

— Αὐτὰ τὰ εὔχεσαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀλλὰ τώρα πρόκειται περὶ σοῦ. . . Τί θέλεις ;

— Ἀφοῦ μ' ἐρωτᾷς, πατέρα, θὰ σὲ εἰπῶ φανερὰ ὅτι ἂν εἶχα ἓν ἄλογον καὶ ἓν δρόσκι θὰ ἤμουν ὁ πλέον εὐτυχισμένος ἀπὸ ὅλα σου τὰ παιδιά.

— Θὰ σὲ δώσω δύο ἄλογα καὶ δύο δρόσκια, τὸ ἓν διὰ τὰς καθημερινάς, τὸ ἄλλο διὰ τὰς κυριακάς. Ἐκτὸς τούτου θὰ σοὶ χαρίσω τὴν ἐλευθερίαν δι' ὅλην σου τὴν ζωήν· θ' ἀποζημιώσω τὸν κύριόν σου, τὸν γνωρίζω.

Μετὰ τὸ γεῦμά του, οὗ ἡ διάρκεια οὐδέποτε ὑπερέβαινε τὴν ἡμίσειαν ὥραν, ἔπαιζε μετὰ τῶν τέκνων του, εἶτα δὲ μετέβαινεν εἰς τὸ γραφεῖόν καὶ ἠσχολεῖτο περὶ τὰ τοῦ Κράτους. Μόνας διασκεδάσεις ἐπέτρεπεν ἑαυτῷ κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα τὸ Θέατρον καὶ τοὺς χοροὺς τῶν μετημφιεσμένων, οὓς τοσοῦτον ἠγάπα, ὥστε οὐδενὸς αὐτῶν ὑστέριζε, κατὰ δὲ τὸ θέρος τὸν περίπατον μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἢ τὴν ζωγραφικήν, ἀγαπητὴν αὐτοῦ ἀσχολίαν. Σπανίως ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰ συνήθως ἐν ταῖς αἰθούσαις λεγόμενα, ἀλλ' ὅμως ἦτο εὔθυμος καὶ ἀστεῖος μεταξὺ τῶν οἰκείων. Ἐνίοτε μάλιστα, ὅταν εἶχε διάθεσιν, ἐλάμβανε τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὰ τῆς εὐφυΐας παίγνια, ἠγάπα δὲ αὐτὰ ὅσον ἀπεστρέφετο τὰ συχνά.

Κατεκλίνετο συνήθως κατὰ τὰς ἕνδεκα, ἀλλὰ δὲν ἐκοιμᾶτο ἐνόσῳ ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς τραπέζης του ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν ἀναγνώσει. Πολλάκις μάλιστα διὰ τοῦ μεγίστου ψύχους, ἠγείρετο τὴν νύκτα, ὅπως ἐπιθεωρήσῃ τὰς φρουρὰς ἢ κατάστημά τι δημόσιον. Ὁ φόβος τῶν τοιούτων ἐπιθεωρήσεων παρεκίνει οὕτω τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς εἰς ἐπιτήρησιν δραστηρίαν καὶ ἀδιάλειπτον. Τὸ πρῶτον βλέμμα τοῦ Νικολάου κατὰ τὰς νυκτερινὰς ταύτας ἐπισκέψεις ἐστρέφετο πρὸς τὸ θερμόμετρον, ἀλληλίμονον δὲ ἐὰν δὲν ἐδείκνυε τοὺς δέκα καὶ τέσσαρας βαθμοὺς τοὺς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ προσδιοριζομένους ! Εἰς τὰ μέγιστα ὡς καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα πράγματα ἐπεδείκνυε τὸν αὐτὸν παρατηρητικὸν νοῦν, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἐνίοτε σημεῖον ἀδυναμίας, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἦτο παρ' αὐτῷ ἢ ἡ εὐσυνείδητος τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ βίου του, τὸ κάλλος τοῦ Νικολάου ἦτο εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀκμήν, ἐθεωρεῖτο δὲ εὐλόγως ὡς ὁ εὐειδέστερος ἀνὴρ τοῦ βασιλείου του. Τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ ὑπερέβαινε τοὺς ἓξ πόδας, εἶχε δὲ τὸ μέτωπον εὐρὺ καίτοι ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω πεπιεσμένον, τὸ δὲ βλέμμα πλῆρες μαγνητικοῦ ῥευστοῦ καὶ τὰς ὀφρῦς καμπύλας καὶ πυκνάς. Ὑπερήφανος μύσταξ ἔστεφε τὰ χείλη αὐτοῦ, ἡ δὲ βροντώδης καὶ ἀρρενωπὴ αὐτοῦ φωνὴ ἀνταπεκρίνετο πρὸς τοὺς ἀκτινοβόλους ὀφθαλμούς του. Τὸ σχῆμα τοῦ προσώπου του ἦτο ἰσχυρὸν ἅμα δὲ καὶ ἐναρμόνιον, τὸ στόμα ὡραῖον, αἱ δὲ παρειαὶ εὐκίνητοι ὡς οἱ κινοῦντες αὐτὰς διαλογισμοί. Εἶχε δὲ βάδισμα μεγαλοπρεπὲς οἷον οὐδεὶς ἄλλος, εἴτε μετέχων θρησκευτικῆς τινος τελετῆς εἴτε ἐπιθεωρῶν τὰ στρατεύματα αὐτοῦ. Οὐδόλως ὅμως ἐματαιοφρόνει ἐπὶ τῇ ἐκτάκτῳ ταύτῃ καλλονῇ, ἀλλ' ἐφαίνετο μάλιστα ἀγνοῶν αὐτήν, μετὰ περιφρονήσεως δὲ ἤκουε τοὺς ὑπαινιγμοὺς τῆς κολακείας. Ἐν τινι χορῷ μετημφιεσμένων γινομένῳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν εὐγενῶν, ἀπήντησέ ποτε ἀποτόμως πρὸς προσωπιδοφόρον κυρίαν εἰποῦσαν αὐτῷ :

— Ἠξεύρετε, Μεγαλειότατε, ὅτι εἶσθε ὁ εὐειδέστερος ἀνὴρ πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν ;

— Τὸ ἀγνοῶ, κυρία· σεῖς ὅμως ὀφείλετε νὰ γνωρίζητε ὅτι τοῦτο ἀφορᾷ μόνην τὴν Αὐτοκράτειραν.

[A. Balleydier.] Ελιζα Σ. Σουτσου.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ

Ἐν Μονάχῳ, 31 Μαρτίου 1879.

Τῷ κυρίῳ Διευθυντῇ τῆς «Ἑστίας.»

Ἐπιθυμεῖτε, ὡς μοι γράφετε, νὰ ἀποστέλλω ὑμῖν τακτικῶς διὰ τὴν *Ἑστίαν* σύντομον ἑβδομαδιαίαν ἐπιθεώρησιν τῆς φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς κινήσεως ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης θεωρῶ ἐμαυτὸν ἥκιστα προπαρεσκευασμένον, ἀποταθέντες δὲ πρὸς ἐμέ, βεβαίως δὲν ἐξελέξατε ἐκ τῶν ὑμετέρων συνεργατῶν τὸν ἁρμοδιώτερον. Τὰ ὅρια τοιαύτης ἐργασίας εἰσὶν εὐρύτατα, καὶ περιλαμβάνει αὕτη θέματα παντελῶς ἀλλότρια τῶν συνήθων μοι μελετῶν. Ἀναλογιζόμενος ὅμως μεθ' ὁπόσης εὐμενείας ἐφιλοξενήσατε ἐν ταῖς στήλαις τῆς ἀξιολόγου ὑμῶν *Ἑστίας* ἕτερα δοκίμιά μου, οὐδαμῶς διστάζω, περιορίζων εἰς στενώτερον λίαν κύκλον τὸ διάγραμμα τῶν αἰτουμένων ἐπιστολιμαίων ἀνακοινώσεων, νὰ σας ἀποστέλλω σημειώσεις περὶ ἐπιστημονικῶν καὶ φιλολογικῶν περιέργων ἐξ ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων σταχυολογουμένας, καὶ περὶ τῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἐν ἐμοὶ διεγείρει

μανικῶν ὕβρεων, ἀποκαλέσας τὸν ἀντίπαλόν του *παλαιοκαμήλαν*. Ἐπὶ τέλους παρεμβάντες οἱ κλητῆρες ἐπέθηκαν τέρμα εἰς τὴν ἔριδα. Ἄλλαι σκηναὶ ὅμως οὐχὶ τόσον τραγικαί, ἀλλὰ πάντως τὸν οἶκτον καὶ τὴν ἀηδίαν ἐγείρουσαι, ἐπέρχονται κατόπιν ταύτης. Ἡ μέθη ἐκορυφώθη. (Ὤ, ἀλλοί! ὤ, ἀλλοί! εἶναι καιρὸς νὰ φεύγωμεν!)

***

Ἀπὸ τῆς ζυθοποτικῆς εἰς ἀκαδημαϊκὴν τελετὴν ἡ μετάπτωσις εἶναι κάπως ἀπότομος, ἀλλὰ δικαιολογεῖ αὐτὴν τὸ σύγχρονον ἀμφοτέρων. Ἐν μικρᾷ καὶ χαμηλῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Neuhäuser μεγάλου οἰκοδομήματος, ὅπερ ἀνῆκον ἄλλοτε εἰς καλογήρους ἐχρησιμοποιήθη νῦν ὡς ἀκαδημία, σχολὴ τῶν καλῶν τεχνῶν, φυσιογραφικὸν μουσεῖον καὶ εἴ τι ἄλλο, ἐτελέσθη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἡ ἑκατοστὴ εἰκοστὴ ἐπέτειος τῆς ἱδρύσεως τῆς βαυαρικῆς ἀκαδημίας. Ἐν μιᾷ πλευρᾷ τῆς αἰθούσης ταύτης, ἐν ᾗ εἰσὶν ἀνηρτημέναι αἱ εἰκόνες τῶν θανόντων ἀκαδημαϊκῶν, πλησίον εἰκόνος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας φιλοκάλως κεκοσμημένης δι' ἀνθέων καὶ φυτῶν, ἦν τεθειμένη ἁπλῆ τράπεζα διὰ τὸ προεδρεῖον τῆς ἀκαδημίας καὶ βῆμα ἀπέριττον διὰ τοὺς ἀγορεύοντας. Ἀραιοὶ ἀκροαταί, περὶ τοὺς εἴκοσιν ἢ τριάκοντα παρεκάθηντο ἐν ταῖς ὄπισθεν τῶν διὰ τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς καὶ τοὺς προσκεκλημένους ὡρισμένων ὀλίγων θέσεων. Ἀκριβῶς κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν εἰσῆλθον οὗτοι, φέροντες τὰς ἀλλοκότους αὐτῶν στολάς, μὲ τὰ χρυσᾶ περιλαίμια καὶ τοὺς τρικώχους πίλους. Τὸν λόγον ἔλαβε πρῶτος ὁ πρόεδρος κ. Δαίλιγγερ, ὁ σοφὸς κληρικός, ὅστις μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ἀναμαρτήτου τοῦ πάπα, ἀποσχιρτήσας τῆς καθολικῆς ἐθεμελίωσε νέαν ἐκκλησίαν, παρακμάσασαν ἤδη προτοῦ νακμάσῃ, ὡς ἦν ἐπόμενον ἐν αἰῶνι οὕτω δυσμενεῖ εἰς λατρείαν καινῶν δαιμονίων. Ὁ κ. Δαίλιγγερ ὡμίλησε περὶ τοῦ γάλλου ἀσιανολόγου Γαρσὲν δὲ Τασύ, καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἔργα καὶ τὰς μελέτας αὐτοῦ περὶ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς ἐν Ἰνδίαις καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ταύτης. Καίπερ εἰς βαθύτατον ἐξικόμενος γῆρας, ὁ διάσημος καθηγητὴς ἔχει φωνὴν ἠχηρὰν καὶ ἄπαιστον, ἡ δ' ἀκρόασις αὐτοῦ πολὺ ἐνεῖχε γόητρον. Ἀλλ' οὐδεμία ἐπευφημία ἢ κρότος χειρῶν διέκοψεν ἢ ἐπεσφράγισε τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, διότι ἐν τῇ βαυαρικῇ ἀκαδημίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, δύναταί τις μάλιστα νὰ προσθέσῃ ἐν μέρει καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ, μεγάλη εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα σοβαρότης. Περάνας τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ, ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ ἀκαδημία θέμα νέον τοῦ ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς κ. Ζωγράφου ἱδρυθέντος φιλολογικοῦ διαγωνίσματος προβάλλει τὴν ἐξέτασιν τῶν ἔργων τοῦ βυζαντίου χρονογράφου Θεοφάνους καὶ τῶν συνεχιστῶν αὐτοῦ, οὗ γέρας ὁρίζει δισχιλίας μάρκας, ἤτοι φράγκα δισχίλια καὶ πεντακόσια. Οἱ μέλλοντες νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα ὀφείλουσι νὰ ἀποστείλωσιν ἀνωνύμως, διὰ δελτίου μόνον γνωριζόμενα τὰ ἔργα αὐτῶν, ἅτινα δέον νὰ ὦσι γεγραμμένα εἰς οἱανδήποτε τῶν ἑξῆς τεσσάρων γλωσσῶν, ἤτοι ἑλληνικήν, λατινικήν, γερμανικὴν ἢ γαλλικήν. Τὸ πρῶτον θέμα τοῦ ἀγῶνος τούτου, οὗ εἰσέτι δὲν ἔλαβεν ἡ προθεσμία, εἶναι ἡ ἔρευνα περὶ τῶν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου γενομένων ἐν Βυζαντίῳ συλλογῶν καὶ χριστοφαθειῶν. Μετὰ τὸν πρόεδρον, ἀνιστάμενοι ἀλληλοδιαδόχως οἱ προϊστάμενοι ἑκάστου τῶν τμημάτων τῆς ἀκαδημίας ἀνεγίνωσκον κατάλογον τῶν ἀποθανόντων κατὰ τὸ ἔτος ἑταίρων καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ κατόπιν τούτων, καίπερ λίαν προκεχωρημένης οὔσης τῆς ὥρας,—ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ φαίνεται ὁ λέγων οὐδέποτε ὡς μέτρον τοῦ λόγου του λαμβάνει τὸν ἀκούοντα—ἕτερος ἀκαδημαϊκὸς ἀνέγνω μακρὰν πραγματείαν περὶ δράματός τινος τοῦ Καλδερῶνος.

Βεύρας.

ΤΙ ΠΑΡΑΓΕΙ ΕΙΣ ΚΟΚΚΟΣ ΣΙΤΟΥ

Παραδεχόμενοι ὡς βέβαιον ὅτι, ἐπὶ γονίμου γῆς, εἰς κόκκος σίτου παράγει κατ' ἔτος 50 κόκκους, ἕκαστος δὲ τούτων ἑτέρους 50, καὶ οὕτω διαδοχικῶς ἐξακολουθούσης τῆς παραγωγῆς, θέλομεν ἔχει μετὰ δύο ἔτη κόκκους 2,550, εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἔτους κόκκους 127,500 καὶ ἐν τέλει τοῦ ἕκτου ἔτους κόκκους 15,937,500,000, ποσὸν ἱκανὸν νὰ θρέψῃ ἐπὶ ἓν ἔτος πλείους τῶν 3,000 ἀνθρώπων. Μετὰ δώδεκα ὅμως ἔτη τοιαύτης παραγωγῆς, θέλομεν ἔχει τὸ γιγάντειον ποσὸν 249,023 437,500,000,000,000, ἤτοι 249 πεντάκις ἑκατομμύρια κόκκων, ἢ 549 ὡς ἔγγιστα τρισεκατομμύρια κοιλῶν σίτου, ἀρκοῦντος νὰ θρέψῃ πάντας τοὺς κατοίκους τῆς γῆς (πρὸς 25 κοιλὰ κατ' ἄτομον τὸ ἔτος) ἐπὶ 9,443 ἔτη!! ἢ ἐπὶ 315 γενεὰς τῶν σήμερον κατοικούντων τὴν γῆν!

Ν.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

134.

Οὐδέποτε καθιστῶσι τὸν ἄνθρωπον τόσον γελοῖον τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ, ὅσον τὰ ἐπίπλαστα αὐτοῦ προτερήματα.

135.

Ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος εἶναι τοσοῦτον ἑαυτοῦ διάφορος, ὅσων ἀπὸ τῶν ἄλλων διαφέρει.

136.

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οὓς οὐδέποτε ὁ ἔρως ἤθελε σαγηνεύσει, ἐὰν δὲν ἤθελον ἀκούσει ποτὲ λόγους περὶ ἔρωτος.

137.

Ὀλίγα ὁ ἄνθρωπος λαλεῖ, ὅταν ἡ ματαιότης δὲν διανοίγῃ τὸ στόμα αὐτοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μαθητὴς ἀνεγίνωσκεν ἐν γαλλικῷ τινι βιβλίῳ τὴν φράσιν ταύτην: La piqûre du taon (πρφρ. ton) est très-vénimeuse.

— Πρόφερε ta-hon, τῷ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, καὶ ὄχι ton.

Ὁ μαθητὴς ὑπήκουσεν. Ἀλλὰ μετά τινας στιγμάς:

— Διδάσκαλε, εἶπε, νὰ ἀναγνώσω καὶ τὰς σημειώσεις αἱ ὁποῖαι εἶνε εἰς τὸ τέλος τῆς σελίδος;

— Ναί, παιδί μου, ἂν εἶνε ὠφέλιμοι.

— «Σημείωσις», ἐξηκολούθησεν ὁ πονηρὸς μαθητής, «πρέπει νὰ προφέρωμεν ton καὶ οὐχὶ ta-hon, ὡς διδάσκουσιν ἀμαθεῖς τινες.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ὑπάρχουσι δύο εἴδων πτωχεῖαι. Ἡ πτωχεία ἡ ἄγνωστος, ἡ ὑπερήφανος, ἡ ποιητική, τὴν ὁποίαν ἀνέχεται ἡ φαντασία ἡμῶν ἐν μέσῳ ἐρήμων καὶ δασῶν, καὶ ἡ ἀληθής, ἡ ἐπιφέρουσα ἀνάγκας, ταπεινώσιν, στέρησιν ἀνεξαρτησίας, ἡ πικρὰ ἐκείνη πτωχεία τοῦ ἐκπεσόντος πλουσίου, ἡ μαυροφορεμένη καὶ κρύπτουσα τὰς γυμνὰς χεῖράς της ὅταν διαβαίνωσιν οἱ παλαιοί της φίλοι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

〰 Ὁ ἄγγλος δημοσιολόγος Χάρρισων ἀνέγνω ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ, ἐνώπιον σπουδαίου ἀκροατηρίου, διατριβὴν «περὶ καταχρήσεως βιβλίων». Ἡ πρὸς τὸ φιλόκαινον ὁρμή, εἶπεν, ἔλαβεν ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις τηλικαύτην ἐπίτασιν, ὥστε, ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν ἰδίως, τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἡμέραν νὰ θεᾶται μὲν νέα δράματα ἐν τοῖς θεάτροις, νὰ ἀναγινώσκῃ δὲ νέα μυθιστορήματα καὶ ἐπιφυλλίδας. Ἀλλ' ἐπειδὴ χαλεπὰ μὲν τὰ καλὰ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, τὰ δὲ ἐν βραχεῖ χρόνῳ κυοφορούμενα εἶνε καὶ ἐφήμερα, πλεονάζει μὲν ἡ λεγομένη ἐλαφρὰ φιλολογία, φθείρεται ἡ φιλοκαλία, νεκροῦται δὲ ὁ ἔρως περὶ τὰ γενναῖα, τὰ σπουδαῖα, τὰ καὶ τὰ ἀληθῶς ὠφέλιμα. Ἀπὸ 300 ἐτῶν οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπληθύνθησαν τὰ βιβλία, οὐδέποτε ἄλλοτε κατέστη δυσχερεστέρα ἡ εὕρεσις ἀγαθῶν καὶ ἀξίων ἀναγνώσεως πονημάτων ἢ ἐν τοῖς χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς. Πόσοι ὑπάρχουσιν, ἐπιστάμενοι μὲν τὰς καθ' ἡμέραν δημοσιευομένας ἀδολέσχους καὶ νοῦ κενὰς διατριβάς, ἀγνοοῦντες δὲ ἴσως καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν κλασικῶν συγγραφέων τοῦ ἔθνους των! Ἀναπτύξας διὰ μακροτέρων ὁ Χάρρισων τὴν ῥήτραν «ἀληθὴς ἀπόλαυσις εἶνε τὰ σπουδαῖα», ἐπέρανε τὸν λόγον παρατηρήσας, ὅτι ἡ μόνη ἀνάγνωσις, εἰς ἣν ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐπασχολῆται, εἶνε οἱ κλασικοὶ τοῦ ἔθνους του συγγραφεῖς καὶ ἄλλα 100-200 ἐκλεκτὰ βιβλία τῆς ποιήσεως, τῆς ἱστορίας, τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκείας.

〰 Ἐξ ἀξιολόγου διατριβῆς τοῦ κ. Θ. Ν. Φιλαδελφέως, δημοσιευθείσης ἐν τῇ «Στοᾷ» ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ Ἀθῆναι ἐν ἔτει 1878», ἀποσπῶ τὰ ἑπόμενα: «Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀτμοῦ καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ναυτιλίαν, αἱ περιηγήσεις ἀπώλεσαν τὴν ποιητικὴν αὐτῶν ὄψιν, ἔλειψαν τὰ ἔκτακτα συμβάντα, καὶ ἰδοὺ τὸ ὡρολόγιον κανονίζει τὴν ἀναχώρησιν καὶ τὴν ἄφιξιν, τὸ δὲ ἀτμόμετρον ὁρίζει τὴν σπουδὴν ἢ τὴν βραδύτητα τοῦ πλοῦ. Ἄλλοτε ὁ ἀπόπλους ἐγίνετο οὐρίου μόνον ἀνέμου πνέοντος, ἐνῷ σήμερον καὶ τοῦ ἀνέμου αὐτοῦ ἡ ἐπιρροὴ ἠλαττώθη καὶ ψυσᾷ ἢ δὲν ψυσᾷ ἀδιάφορον, ὁ πλοίαρχος συρίζει, ἀνασύρεται ἡ ἄγκυρα καὶ τὸ Πανελλήνιον ἢ τὸ Βυζάντιον ὡς εὐπειθὴς ἵππος κύπτει τὰ ὦτα καὶ ἀρχίζει τὸν δρόμον. Ὁ Ὀδυσσεὺς δέκα ἔτι περιεπλανᾶτο ταλαιπωρούμενος ἐπὶ τῶν κυμάτων ἑωσοῦ ἔφθασεν ἐκ τῆς Τροίας εἰς τὴν Ἰθάκην, ἀλλὰ τὰ δεκαετῆ βάσανα τοῦ παλαιοῦ Σεβὰχ θαλασσινοῦ ἐγέννησαν τὸ ἄριστον τῶν ποιητικῶν ἔργων, ἐνέπνευσαν εἰς τὸν Ὅμηρον τὴν Ὀδύσσειαν. Θὰ ἐγίνετο Ὀδύσσεια ἐὰν ὑπῆρχον ἔκπαλαι τὰ κατηρημένα ἀτμοκίνητα; βεβαίως ὄχι, διότι ποῦ καιρός; τὸ ταξείδιον θὰ ἐτελείωνεν ἐντὸς 43 ὡρῶν καὶ ἐντὸς ἴσου χρόνου ἡ πιστὴ Πηνελόπη θὰ ἠσπάζετο τὸν πολύτροπον Ὀδυσσέα πρὶν τὸ μυρισθῇ κἂν ὁ Ὅμηρος ὅτι ἐτελείωσεν ἡ ἐκστρατεία τῆς Τρῳάδος καὶ τονίσῃ τὴν λύραν του. Ὁ ἄμουσος ἀτμὸς τὰ πάντα κατέστρεψεν. Εἰρήσθω ὅμως ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ βασίλισσα τῆς Ἰθάκης ἐκτὸς τῆς παραδειγματικῆς πίστεως εἶχε καὶ τὸ προτέρημα μεγάλης ἀνοχῆς, διότι φαίνεται ὅτι ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος Ὀδυσσεὺς δὲν δυσηρεστεῖτο παρατείνων τὴν διαμονήν του ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς ὡραίας ἐρημίτιδος. Ἀλλ' εἶχε τοὐλάχιστον ἐκεῖνος προφάσεις ἑτοίμους καὶ ἐπιχειρήματα ἀκαταμάχητα, τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων τὴν ὁρμὴν καὶ τοῦ Ποσειδῶνος τὴν ἀμείλικτον καταφοράν, ἐνῷ σήμερον αἱ προφάσεις δὲν ἔχουν πέρασιν, διότι αἱ σύζυγοι γνωρίζουσιν ἀρκούντως τὰ δρομολόγια τῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιριῶν, δυστυχῶς δὲ πυρκαϊαὶ καὶ ἐκρήξεις λεβήτων καὶ νυκτεριναὶ συρράξεις σπανιώτατα συμβαίνουσιν, ἂν δὲ συμβῶσι διακωδωνίζονται πάραυτα διὰ τῶν τηλεγράφων καὶ τῶν ἐφημερίδων. Ἔπειτα ὁ περιηγητὴς τοῦ παλαιοῦ καιροῦ εἶχε τόσα καὶ τόσα νὰ διηγηθῇ μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του παρὰ τὴν ἑστίαν καθήμενος καὶ περιστοιχούμενος ἀπὸ τὴν ἐν καιρῷ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ἀπουσίας αὐξηθεῖσαν οἰκογένειάν του· πε-

ριόγραφε τόπους ἀγνώστους, ἀνθρώπους ἀλλοκότους, ἔθιμα μυθώδη, ἐπεισόδια τρομερά, ὥστε οἱ ἀκούοντες ἔμενον μὲ τὸ στόμα κεχηνὸς καὶ ἐθαύμαζον καὶ ἐπεκρότουν καὶ ἐδάκρυον καὶ ἐγέλων. Ἀλλ' ὁ κατηραμένος ἀτυὸς κατέστρεψε καὶ τὴν ποίησιν καὶ τὸν πεζὸν λόγον, καὶ τώρα ἂν δὲν ἦσαι Λίθιγκστων ἢ Στάνλεϋ δὲν ἔχεις τί νὰ διηγηθῇς. Τὸ ἀκροατήριον δὲν ἀρκεῖται πλέον μὲ τὴν Εὐρώπην, καὶ ὅταν σὺ διηγῆσαι τί εἶδες εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν ἢ τὴν Γερμανίαν, ἐκεῖνο κοιμᾶται ὕπνον βαθύν. Καὶ τῳόντι, τὰ ταξείδια αὐτὰ κατήντησαν ἁπλοῦς περίπατος· σοὶ ἐπέρχεται σήμερον ἰδέα νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀγγλίαν; μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας δύνασαι νὰ διηγηθῇς ὅτι εἶδες τὸν Βίκονσφιλδ, τὸ κρυστάλλινον παλάτιον καὶ τὴν πυκνὴν ὁμίχλην τοῦ Λονδίνου ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὰ τέκνα τῆς Ἀλβιῶνος κρύπτουσι τὸ ἐρύθημα τῆς αἰσχύνης, ὑπεραρασπιζόμενα τοὺς Κιρκασίους καὶ ἀγοράζοντα τοὺς Κυπρίους.»

Ὡς ὑπάρχει ζήτημα θρησκευτικόν, ζήτημα κοινωνικόν, ζήτημα ἀνατολικὸν κλπ. κλπ., οὕτως ὑπάρχει καὶ *ζήτημα μυστακικόν*! Πρὸ τετραμηνίας μόλις ὁ διοικητὴς τῆς γαλλικῆς Τραπέζης ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς εἰσπράκτορας αὐτῆς τὸ μυστακοφορεῖν.

Περίεργοι δὲ εἶνε αἱ διάφοροι ἐκδοθεῖσαι ἐν Γαλλίᾳ διατάξεις περὶ τοῦ καλλίστου τούτου ἀνδρικοῦ κοσμήματος.

Ἡ πρώτη τοιαύτη διάταξις, ἐκδοθεῖσα τῷ **1792**, ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ κηρόνωσι τὸν μύστακα καὶ νὰ λεπτύνωσι τὰς ἄκρας αὐτοῦ ἤ, κοινότερον καὶ σαφέστερον εἰπεῖν, νὰ τον *στρίβωσι*.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἑτέρα διάταξις ἐπέτρεπε τὸ μυστακοφορεῖν εἰς μόνους τοὺς γρεναδιέρους, ἔπειτα δὲ εἰς ἅπαν τὸ ἱππικόν, πλὴν τῶν δραγόνων.

Τῷ **1822** δι' ἐγκυκλίου τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου συνεχωρεῖτο ὁ μύσταξ εἰς τὸ πεζικόν, τοὺς γρεναδιέρους, τοὺς καραβινοφόρους καὶ τοὺς εὐζώνους καὶ εἰς πάντας πάντων τῶν ὅπλων τοὺς ἀξιωματικούς.

Τῷ **1832** ἑτέρα ἐγκύκλιος ἐπέβαλεν ὡς ὑποχρέωσιν εἰς πάντα στρατιωτικὸν τὸ μυστακοφορεῖν.

Ἐν δὲ τῷ πολεμικῷ ναυτικῷ ὁ μύσταξ ἀπαγορεύεται ῥητῶς εἰς πάντα ναυτικόν. Ἀλλ' ὁ λόγος τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης εἶνε ὅλως χάριν τῆς ὑγιείας. Διότι ἐν τῇ θαλάσσῃ ἡ ἀφανὴς σχεδὸν ἅλμυρὰ ἀχνὴ ἐπικολλᾶται ἰσχυρῶς ἐπὶ τῶν τριχῶν τοῦ γενείου καὶ γίνεται αἰτία ῥαγάδων καὶ ἐξελκώσεων· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν δυσκρέστων τούτων ξυρίζεται τὸ τρίχωμα τοῦ ἄνω χείλους.

Καὶ ταῦτα μὲν καθόλου περὶ τοῦ κατὰ γῆν καὶ τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ. Ἡ δὲ Δικαιοσύνη κατ' οὐδένα λόγον θέλει νὰ ἴδῃ ἐν τοῖς ἑαυτῆς θεράποντας μυστακοφοροῦντας. Καὶ οἱ δικασταὶ ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς δικηγόρον νὰ ἀγορεύσῃ ἐὰν κοσμῆται τὸ χεῖλός του ὑπὸ μύστακος, μάλιστα δὲ θά τῳ συστήσωσι νὰ ἐμφανίζεται εἰς αὐτοὺς ἄλλοτε κοσμιώτερον. Ἀλλ' οὐδεμία περὶ τούτου ῥητὴ ἀπαγόρευσις ὑπάρχει ἐν τῷ διατάγματι τῷ κανονίζοντι τὰ τῆς στολῆς τῶν δικηγόρων ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δι' ὃ καὶ πάντες οἱ δικασταὶ καὶ δικηγόροι τῶν παλαιοτέρων χρόνων εἶχον μύστακα, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν εἰκόνων αὐτῶν.

Καὶ ὁ γαλλικὸς κλῆρος εἶνε νῦν ἀμύστακος. Ἀρχαιότερον ὅμως ἐπὶ Ἠρισχελιέως καὶ Μαζαρίνου οἱ ἱερεῖς εἶχον τὸ βασιλικὸν λεγόμενον ὑποχείλιον (la royale), ὡς οἱ αὐλικοί, καὶ μέχρι τοῦ **1789** πᾶς ὁπωσοῦν φιλάρεσκος καὶ γυναικάρεσκος ἀξιᾶς εἶχε μύστακα, ὃν περιποιεῖτο ἀλείφων αὐτὸν διὰ μυραλοιφῶν καὶ καταπάσσων διὰ παιπάλης λευκῆς.

Τοῦ κανόνος δὲ τούτου ἐξαιροῦνται οἱ ἐν ταῖς ἀποικίαις ἱερεῖς, οἱ στρατιωτικοί, οἱ τῶν φυλακῶν κλπ., οἵτινες ἔχουσιν οὐ μόνον μύστακα, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν γενειάδα.

Τέλος ὑπάρχει καὶ ἑτέρα τις τάξις ἀνθρώπων ἀμυστάκων, τουτέστιν οἱ ὑπηρέται τῶν καφενείων καὶ τῶν ξενοδοχείων. Καθόλου δὲ οὐδεὶς ὑπηρέτης πλουσίας οἰκίας ἔχει μύστακα.

Τῇ 23 Ἀπριλίου ἐκβάλλουσιν ἐν πομπῇ κατ' ἔτος, ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοὺς αὐτοκρατορικοὺς ἵππους, ἵνα βοσκήσωσι τὴν χλόην εἰς τὰ ἐκτεταμένα λιβάδια. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῆς βασκανίας, τὴν ὁποίαν εἰς τὰ μέρη ταῦτα πιστεύουσι καὶ χριστιανοὶ καὶ τοῦρκοι ἀνενδοιάστως, οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν ἵππων ἐξάγονται πρὶν ἐξημερώσῃ, μήπως ἰδών τις τοὺς *ὀμματιάσῃ* (!), ἀπαράλλακτα καθὼς πρὸ δεκαετιῶν αἰώνων ἔλεγεν ὁ Οὐιργίλλιος: Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos, ἤτοι· Δὲν ἠξεύρω τίς ὀφθαλμός μοῦ βασκαίνει τὰ τρυφερὰ ἀρνία.

Εἰς Ἀναγνώστης.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Γινώσκετε πρᾶγμα μᾶλλον δυσάρεστον καὶ ὀχληρὸν παρὰ τὸν συντριβόμενον ὑάλινον σωλῆνα τῶν λυχνιῶν (lampes); Κατακαίει τις τὰς χεῖράς του ἵνα συναγάγῃ τὰ συντρίμματα, τὸ ἐλλύχνιον (φτίλι) καπνίζει, τούτου δ' ἕνεκεν ἐπάναγκες εἶνε νὰ σβέσωμεν τὸ φῶς καὶ νὰ ἀνάψωμεν ἄλλο.

Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν δυσκρέστων τούτων, βυθαπτίζομεν τὸν ὑάλινον σωλῆνα εἰς ἀγγεῖον περιέχον ὕδωρ ψυχρόν. Θέτομεν ἔπειτα τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἐπὶ τοῦ πυρός, ἕως οὗ τὸ ὕδωρ βράσῃ ἐπί τινα ὥραν, ὅτε καὶ καταβιβάζομεν τὸ ἀγγεῖον. Οἱ οὕτω πως παρασκευαζόμενοι σωλῆνες οὐδένα ἔχουσι φόβον μὴ αἴφνης συντριβῶσι.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔ. ΙΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15.